



การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

โดย  
นายกำธร ทาเวียง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา  
ภาควิชาการบริหารการศึกษา  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร  
ปีการศึกษา 2553  
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

โดย  
นายกำธร ทาเวียง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา  
ภาควิชาการบริหารการศึกษา  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร  
ปีการศึกษา 2553  
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE IMPLEMENTATION OF SUFFICIENCY ECONOMIC PHILOSOPHY IN SCHOOL  
UNDER NAKOHN PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES AREA OFFICE 2**

**By  
Kumthorn Tavieng**

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree**

**MASTER OF EDUCATION**

**Department of Educational Administration**

**Graduate School**

**SILPAKORN UNIVERSITY**

**2011**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การขับเคลื่อน  
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2”  
เสนอโดย นายคำธร ทาเวียง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)  
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ  
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร.

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)  
...../...../.....

..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์)  
...../...../.....

..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)  
...../...../.....

49252402 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

คำทร ทาเวียง : การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : รศ.ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร. 116 หน้า.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ (1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ (2) แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 97 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ตามนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมมีการขับเคลื่อนอยู่ที่ระดับมาก
2. แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 คือ (1) จัดให้มีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น (2) สนับสนุนการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน (3) พัฒนาการจัดหาและใช้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (4) พัฒนาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

---

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....

49252402 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: THE IMPLEMENTATION OF SUFFICIENCY ECONOMIC

KUMTHORN TAVIENG : THE IMPLEMENTATION OF SUFFICIENCY ECONOMIC PHILOSOPHY IN SCHOOL UNDER THE NAKORN PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES AREA OFFICE 2. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSOC.PROF.SIRICHAI CHINATANGKUL, Ph.D. 116 pp.

The purposes of this study were to find (1) the implementation of sufficiency economic philosophy in schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Services Area Office 2 and (2) the approach for the implementation of sufficiency economic philosophy in schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Services Area Office 2. The research sampling were 97 schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Services Area Office 2. The instrument was a questionnaire concerning the implementation of sufficiency economic philosophy in schools on the Ministry of Education concepts. The statistical data analyses were frequency(f), percentage (%), mean ( $\bar{X}$ ), standard deviation (S.D.). The data were analyzed through the use of program and content analysis.

The findings of this research revealed that :

1. The implementation of sufficiency economic philosophy in schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Services Area Office 2 in overall were in high level.

2. The approaches for improving of sufficiency economy philosophy in schools under the Nakhon Pathom Primary Educational Services Area Office 2 were as follows : (1) to provide the sufficiency economy learning units in all levels, (2) to promote the learning integration of the sufficiency economy in educational implementation, (3) to develop the provision and the use of media (learning materials) and source of knowledge about the sufficiency economy, and (4) to develop the measurement and the evaluation of the implementation of the sufficiency economy.

---

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature .....

Independent Study Advisor's signature .....

## กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร อาจารย์ ดร.สำเริง อ่อนสัมพันธุ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา ที่ได้ให้การแนะนำช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาต่างๆ จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ กระทั่งสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ดร.ธีรพงษ์ ศรีโพธิ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ดร.มณฑกาญจน์ ทองใย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ดร.พิเชษฐ ศรีเมฆ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 นายชัยรัตน์ เผด็จมรด ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และดร.สุจิตรา คงจินดา ข้าราชการบำนาญ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยศิลปากรจังหวัดนครปฐม ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ เครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนประถมศึกษานครปฐมเขต 1 และ เขต 2 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณคณะครู โรงเรียนวัดเกษตราราม ขอขอบคุณ อาจารย์อังก์วรา เจียมสุคนธ์ นักรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักงาน ก.ค.ศ. และเพื่อนๆ นักศึกษาวิชาการบริหารการศึกษาร่วมรุ่น 26 และ 27 ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจ และขอขอบคุณคุณอุริสรา ทาเวียง ภรรยา พร้อมบุตรธิดาที่คอยให้การสนับสนุน ด้านต่าง ๆ เพื่อให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

คุณประโยชน์อันเนื่องมาจากการค้นคว้าอิสระนี้ ขอมอบบูชาพระคุณแก่คุณพ่อ คุณแม่ คุณครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน รวมทั้งครอบครัว “ทาเวียง” ทุกคน

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1    บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ข้อคำถามของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2    วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy).....	14
ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง.....	17
ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	20
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง.....	24
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	25
แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	26
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.....	35
มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง.....	36
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
งานวิจัยในประเทศ.....	41

บทที่	หน้า
	งานวิจัยต่างประเทศ..... 46
	สรุป ..... 49
3	การดำเนินการวิจัย..... 50
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ..... 50
	ระเบียบวิธีวิจัย ..... 51
	แผนแบบการวิจัย..... 51
	ประชากร ..... 52
	ตัวแปรที่ศึกษา ..... 53
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 54
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ..... 55
	การเก็บรวบรวมข้อมูล ..... 56
	การวิเคราะห์ข้อมูล ..... 56
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 56
	สรุป ..... 57
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
	ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 58
	ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ..... 62
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ..... 76
	การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ..... 76
	แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ..... 77
	อภิปรายผล ..... 78
	การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ..... 78
	แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 .... 79

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	83
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	83
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก .....	91
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย .....	92
รายชื่อบุคคลผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย .....	93
ภาคผนวก ข .....	94
หนังสือขอทดลองเครื่องมือ.....	95
รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ทดลองเครื่องมือ.....	96
ภาคผนวก ค.....	97
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง .....	99
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย .....	101
ภาคผนวก จ รายชื่อบุคคลผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาที่ไปขอสัมภาษณ์.....	110
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ .....	112
ประวัติผู้วิจัย.....	116

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา.....	39
2	แสดงจำนวนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
3	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม .....	59
4	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา .....	62
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา.....	63
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัด การเรียนการสอน.....	65
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน.....	67
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา.....	69
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนต่อการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ .....	71

## สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ขอบข่ายทางทฤษฎีการวิจัย.....	11
2	ขอบเขตของการวิจัย .....	13
3	สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง .....	16
4	การเชื่อมโยงแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาใน สถานศึกษา.....	32
5	ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัด การศึกษาในสถานศึกษา.....	34

## บทที่ 1

### บทนำ

สืบเนื่องมาจากอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจโลก และแนวทางการพัฒนาของประเทศทางตะวันตก รวมทั้งแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาของไทยได้เน้นทุนนิยมหรือเสรีนิยมซึ่งให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินตรา ประสิทธิภาพ กำไร ความรวดเร็ว การต่อสู้แข่งขัน ผลประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นความเจริญก้าวหน้าโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้นๆ ประกอบกับคนไทยส่วนใหญ่ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือยและต่อเนื่องทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมสภาพ ถูกทำลาย และบางอย่างหมดสิ้นไปอย่างหาทดแทนใหม่ไม่ได้ อาจเปรียบเทียบได้ว่าคนไทยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3 ส่วน ขณะที่ทำนุบำรุงได้เพียง 1 ส่วน หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป คนไทยจะต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก และในอนาคตก็จะเกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกันเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ด้วยเหตุผลหลักดังกล่าว จึงนำมาสู่การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำหลายฝ่ายเชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) ควรเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง แต่หลายคนไม่ทราบว่า จริงๆ แล้ว ได้มีการผลักดันเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่ปี 2542 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นแกนหลัก และมีการตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวขับเคลื่อนได้มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 4 ปี ในช่วงปี 2547 – 2550 โดยปีแรก เน้นการจุดประกายความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้คนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดความตื่นตัว ต่อมาในช่วงปีที่ 2 นับว่าเป็นช่วงสำคัญ คือ การดอกเสาะเข้ม ที่เน้นการสร้างการสังเกตแบบกรณีศึกษา (case study) หรือทำให้ประชาชนเห็นว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงทำได้และประสบความสำเร็จได้จริงๆ ที่สำคัญต้องสร้างความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียง มิได้จำกัดเฉพาะเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท และจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะกระแสของโลกาภิวัตน์ อีกทั้งการแข่งขันในระบบทุนนิยมส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากรอบด้าน เพื่อให้ยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่าง

เข้มแข็งและไม่ให้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น ในกระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลยั่งยืนมีภูมิคุ้มกันที่ดี<sup>1</sup> ซึ่งสอดคล้องกับ นิคม กกขุนทด ได้กล่าวถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในการกิจที่สำคัญดังกล่าวและให้ความสำคัญ กับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ที่มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน นำสู่วิถีชีวิตของประชาชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำริส และนโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง<sup>2</sup> และด้วยพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 35 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศได้ในทุกภาคการผลิต รวมทั้งเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานของคนไทย ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวชุมชนและสังคม<sup>3</sup>

<sup>1</sup> จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, “เศรษฐกิจพอเพียง,” วารสารเศรษฐกิจและสังคม 42, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2548) : 41-47.

<sup>2</sup> นิคม กกขุนทด, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง2550” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550), บทคัดย่อ.

<sup>3</sup> นิคม กกขุนทด, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง2550” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550), บทคัดย่อ.

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 มีข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับ... การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่ พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอมีพอกิน...” เป็นกระแสพระราชดำรัสซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการฟื้นฟู เศรษฐกิจในสภาวะวิกฤตอันทรงคุณค่ายิ่ง รวมทั้งรัฐบาลชุดปัจจุบันได้กำหนดนโยบายในการพัฒนา ประเทศ ที่มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา โดยการประสาน ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนา เศรษฐกิจแบบ พอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้<sup>4</sup> และที่สำคัญในเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโดยการประสานความร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงสามารถพึ่งตนเองได้ กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจที่สำคัญดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2555) มุ่งเน้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ เพื่อปลูกฝังให้เด็กและ เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกร่วมอยู่กับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ของ ความเป็นไทยโดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้มีความต่อเนื่อง และยั่งยืนสู่วิถีชีวิตประชาชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนว พระราชดำรัสและ นโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศไทยโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็ม ศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษานบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง<sup>5</sup> ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำนโยบายจากหลายๆ ส่วน นับแต่แผนบริหาร ราชการแผ่นดินปีงบประมาณ 2551-2554 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559) แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ร่วมกับผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย

<sup>4</sup> แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก [www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th).

<sup>5</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ.2550 – 2554) (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ,2550), บทคัดย่อ.

กลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2551 มาจัดทำและประกาศเป็นนโยบายการศึกษา ปีงบประมาณ 2552 มีสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในกลยุทธ์ที่ 1 คือ ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่นักเรียนทุกคน เป้าหมายความสำเร็จ ข้อ 1 นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านการประเมินคุณธรรมมีสำนึกในความเป็นชาติไทย สามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีประชาธิปไตย และข้อ 4 โรงเรียนทุกแห่ง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมลดภาวะโลกร้อน โดยมีโรงเรียนผ่านมาตรฐานและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับโรงเรียนอื่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และได้กำหนดมาตรการ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายคือ สำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ประเมินความเข้าใจของนักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเสริมประสิทธิภาพในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาสื่อและการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดค่าย การแสดง ลูกเสือ คณิตศาสตร์ กีฬา เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย วิถีประชาธิปไตยและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในปีงบประมาณ 2552 จำเป็น ให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมจิตสำนึกในความเป็นชาติไทยเป็นพิเศษ<sup>6</sup>

ดังนั้น การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสริมสร้างพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ให้เป็นบุคลากรและข้าราชการยุคใหม่ที่เปี่ยมด้วยการมีสมรรถนะหลัก มีคุณสมบัติพิเศษสำหรับ ภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นผลมาจากการการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานขององค์กร โดยการสร้างบุคลากรขององค์กรให้เรียนรู้ปัญหา อยู่กับปัญหา และเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหา เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดหลักการ “เศรษฐกิจพอเพียง” จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการเสริมพลังในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยมีเป้าหมายหลัก

---

<sup>6</sup>สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2552,” กันยายน 2551.

ของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างกระแสสังคมให้มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิดหรือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วน และทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุนประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และบทบาทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และนำไปสู่การปลูกฝังปรับเปลี่ยนจิตสำนึกและกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับระบบและโครงสร้างการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิตโดยเน้นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองและการอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในเวทีโลก เพราะแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็ง ในขณะที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีเสถียรภาพในระดับระหว่างประเทศ สามารถปรับตัว เลือกรับสิ่งที่เป็นประโยชน์ และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ และนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยในที่สุด

### ปัญหาของการวิจัย

การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปี 2540 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องบนวิสัยทัศน์ที่ว่า กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

โดยมีเป้าหมายแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต่ำกว่าจำนวน 80 แห่ง 2) ปี 2551 - 2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด จำนวน 800 แห่ง 3) ปี 2553 - 2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาให้ครบทุกแห่งทั่วประเทศโดยได้ กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานด้านจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการพัฒนาเครือข่ายด้วยวิธีสำคัญ ดังนี้

1. จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

2. กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตามและประเมินผล

3. ดำเนินการติดตามประเมินผลและรายงานผล ซึ่งมีตัวชี้วัดความสำเร็จ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรและ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา<sup>7</sup>

จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยมาก ซึ่งน่าเป็นห่วงว่าในระยะที่ 3 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จะไม่สามารถผ่านการประเมินได้ครบทุกแห่ง ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป เป้าหมายการขับเคลื่อนใช้เวลา 5 ปี (พ.ศ. 2550 - 2554) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 แบ่ง

<sup>7</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คลังข้อมูล การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/>

การขับเคลื่อน ออกเป็น 3 ระยะ ดังกล่าว แผนระยะที่ 1 และระยะที่ 2 (พ.ศ.2550-2552) สามารถดำเนินการได้บรรลุเกินเป้าหมาย คือ ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการ เรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง นั้น ผลการดำเนินงาน พบว่า มีสถานศึกษาสมัครขอรับการประเมินเพื่อเป็นสถานศึกษาแบบอย่างและสามารถผ่านการคัดเลือก จำนวน 135 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 112 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน 1 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 14 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 3 แห่ง สังกัดกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 แห่ง<sup>8</sup> ซึ่งจากผลการประกาศรายชื่อสถานศึกษาแบบอย่างดังกล่าวนั้น ปรากฏว่าไม่มีรายชื่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เลยแม้แต่แห่งเดียว

ในปีต่อมา (ระยะที่ 2 พ.ศ. 2551-2552) กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด จำนวน 800 แห่ง ซึ่งมีสถานศึกษาสมัครขอรับการประเมิน จำนวนทั้งสิ้น 2,032 แห่ง ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 1,124 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 885 แห่ง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 28 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 78 แห่ง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 แห่ง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 26 แห่ง และสังกัดตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 10 แห่ง<sup>9</sup> ในการประกาศครั้งนี้ มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นสถานศึกษาแบบอย่าง จำนวน 4 แห่งซึ่งนับว่าอยู่ในระดับน้อยมาก

---

<sup>8</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/files/pdf/school.pdf>

<sup>9</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง 2552” [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [http://www.kroobannok.com/news\\_file/p23971362203.pdf](http://www.kroobannok.com/news_file/p23971362203.pdf)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ตามเกณฑ์การประเมินที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดว่าอยู่ในระดับใด มีมูลเหตุอย่างไรจึงส่งผลให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ไม่มีสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจำนวนที่มากกว่านี้ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยเสนอให้สถานศึกษาหรือผู้สนใจได้ใช้เป็นแนวทางสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มความตระหนัก มีการพัฒนาบุคลากรและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ส่งผลให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา สามารถปฏิบัติภารกิจขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาได้ถูกต้องเหมาะสม เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตามที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังในระยะที่ 3 (พ.ศ.2553-2554)

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความสำคัญของงานวิจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อทราบแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

#### ข้อคำถามของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบในการวิจัย ดังนี้

1. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นอย่างไร

### สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้  
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

### ขอบข่ายทางทฤษฎีการวิจัย

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการตามกรอบทฤษฎีเชิงระบบ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจเชิงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในแต่ละระบบ ตามแนวคิดของ แคทซ์ และ คาห์น (Katz and Kahn) ที่กล่าวไว้ว่า องค์การเป็นระบบๆ หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ ตัวป้อน (input) นำไปสู่กระบวนการในการดำเนินการ (process) และผลผลิตจากการดำเนินการ (output)<sup>10</sup> โดยองค์ประกอบดังกล่าว ทั้ง 3 ส่วน จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักร นอกจากนี้ระบบยังมีความสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อม (context) ทั้งในและนอกองค์การ โดยปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ นโยบาย ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และการพัฒนาผ่านเข้าสู่กระบวนการ (process) ได้แก่ ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน การประเมินผล และผลผลิตที่ได้ (output) คือบุคลากรมีความรู้ความสามารถ การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ<sup>11</sup> องค์ประกอบเหล่านี้มีผลกระทบต่อกันและมีบริบท (context) ซึ่งมีอิทธิพลทั้งในและนอกองค์การ ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและ การเมือง โดยระบบจะได้รับ ตัวป้อนจากสภาพแวดล้อมและระบบจะสร้างผลผลิตให้กับสภาพแวดล้อม และ ทองอินทร์ วงศ์โสธร กล่าวถึงโรงเรียนในฐานะเป็นระบบ โรงเรียนมีตัวป้อนจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) ทรัพยากรมนุษย์ เช่น ครู นักเรียน ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ อื่น ๆ 2) ทรัพยากรวัตถุ เช่น ที่ดิน อาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์ 3) ทรัพยากรการเงิน เช่น งบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค 4) สารสนเทศ เช่น นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร รายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน เป็นต้น<sup>12</sup>

<sup>10</sup>Daniel Katz and Robert L. Kahn, the Social Psychology of Organizations, 2<sup>nd</sup> ed. (New York : John Wiley & Sons, 1978), 20.

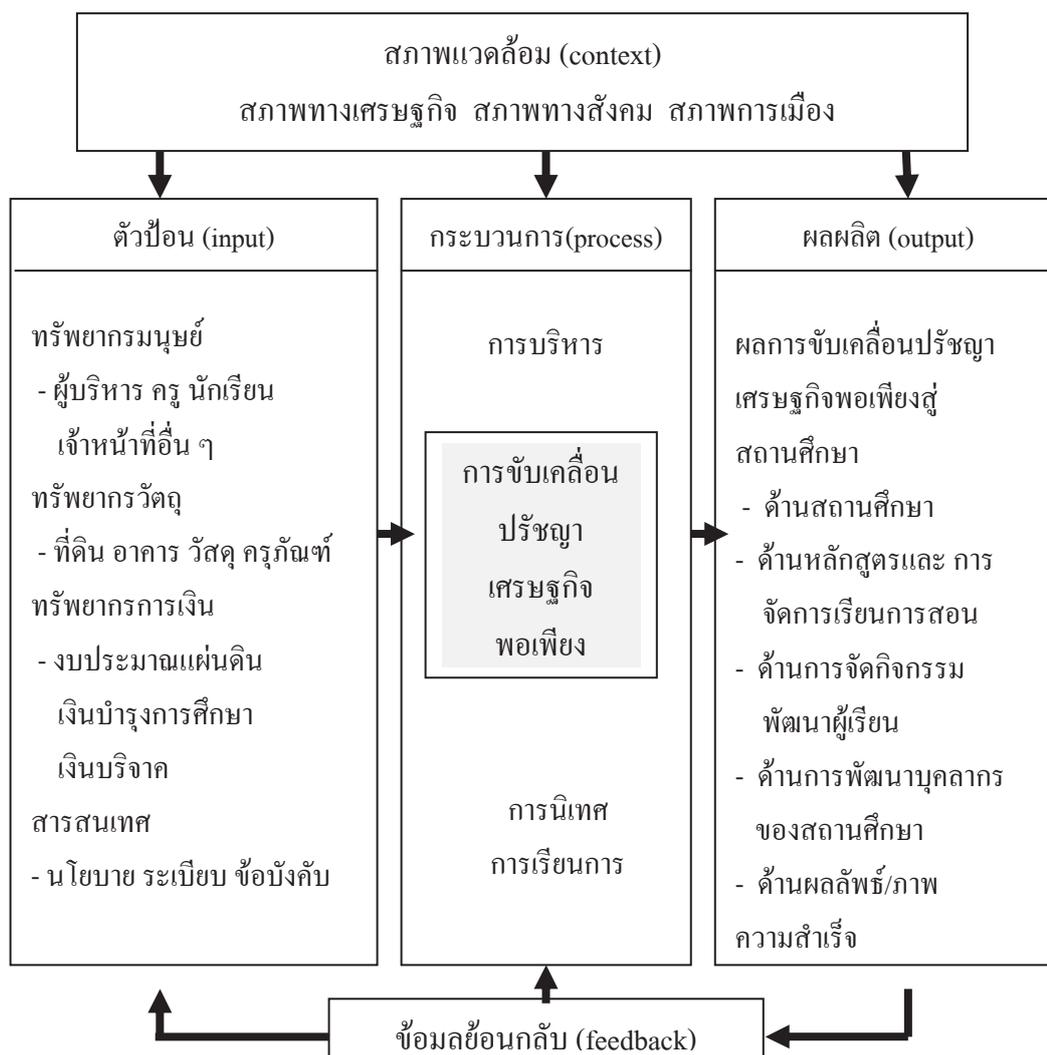
<sup>11</sup>วีระ เมืองช้าง, “รายงานวิจัยประเมินผลโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เขตการศึกษา ปิงปงบประมาณ 2546” (รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนวิจัย กรมวิชาการและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2546), บทคัดย่อ.

<sup>12</sup>ทองอินทร์ วงศ์โสธร, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารหน่วยที่ 3 (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 161-162.

เกี่ยวกับนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของ  
กระทรวงศึกษาธิการ หน้าที่สำคัญของสถานศึกษา คือ การจัดองค์กรให้เกิดกระบวนการ ที่นำ  
ตัวป้อนต่างๆ ช่างต้นและนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของ  
กระทรวงศึกษาธิการเข้าสู่ระบบ เพื่อแปรสภาพให้การดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจ  
พอเพียงสู่สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย ตามเกณฑ์ที่คาดหวังประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ  
สถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน  
4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา<sup>13</sup>  
ผังแผนภูมิที่ 1

---

<sup>13</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, แบบประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัด สพฐ./ สช./ อปท./  
กทม./ ดชด. สถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญา  
ของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก  
<http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/> .



แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, *The Social Psychology of Organization*, 2nd ed. (New York : John and Son, 1978), 20.

: กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/>

: ทองอินทร์ วงศ์โสธร, *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารหน่วยที่ 3* (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 161-162.

: กระทรวงศึกษาธิการ, *แบบประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัด สพฐ./ สช./ อปท./ กทม./ ตชด. สถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552* [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/>.

### ขอบเขตของการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของระบบการบริหารและการจัดการซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางและกระบวนการในการนำปัจจัยต่าง ๆ หรือตัวป้อนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตัวป้อนที่สำคัญในกรอบแนวคิดนี้คือ สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มาบริหารจัดการตามเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษาและนักเรียน<sup>14</sup> เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาให้ได้ครบทุกแห่งภายในปี 2554 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวัง ดังแผนภูมิที่ 2

---

<sup>14</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, แบบใบสมัครเข้ารับการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัด การเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/files/Sathan%20Sueksa%202552/Sophotho.doc>

<p><b>การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา</b>  <b>สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2</b></p>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา</li> <li>2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน</li> <li>3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</li> <li>4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา</li> <li>5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา</li> </ol>

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, แบบประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัด สพฐ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/> .

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

**การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา** หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาตามเกณฑ์การประเมินตนเองที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ 5 ด้าน อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาจนสามารถผ่านเกณฑ์ เป็นสถานศึกษาแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย (1)ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (2)ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (3)ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (4)ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (5)ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา

**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2** หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตามการปกครองของจังหวัดนครปฐมส่วนที่ 2 ประกอบด้วยพื้นที่อำเภอนครชัยศรี เป็นที่ตั้งสำนักงานเขต และอำเภอสามพราน อำเภอบางเลน อำเภอพุทธมณฑล รวม 4 อำเภอ

## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเนื้อหาสาระของการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้ 1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 2) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

#### เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

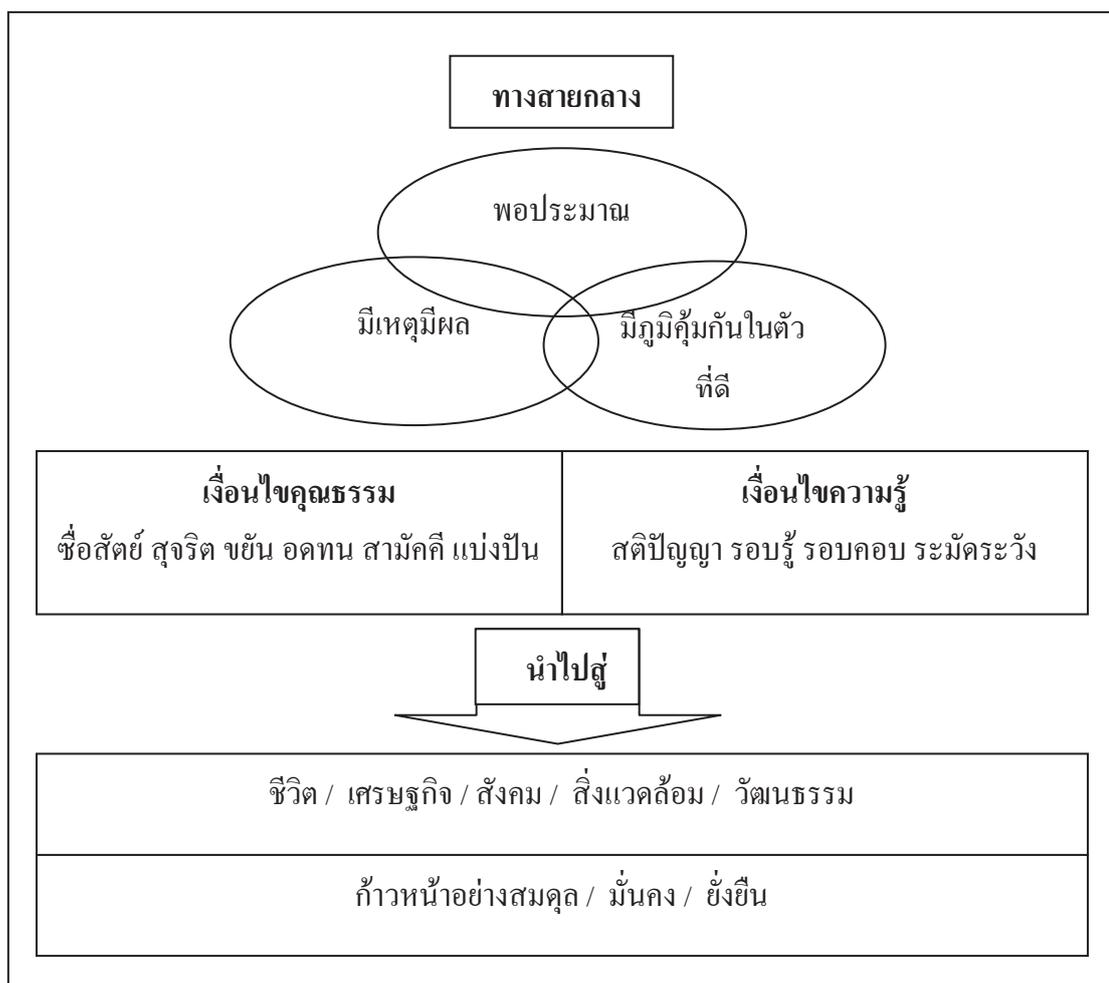
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยผ่านพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในโอกาสต่างๆ มาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและต่อมาภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้สังคมไทยรอดพ้นจากวิกฤตที่เกิดขึ้น โดยให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เราต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่ต้องการการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปันมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์ ความเป็นไทย ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตราที่ 79 (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมและปลูกฝังความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้รักสามัคคี ความมีระเบียบวินัย พัฒนาคุณภาพผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาและจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และมาตรา 82 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<sup>15</sup>

<sup>15</sup> สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 (กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551), 15.

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี<sup>16</sup> การพัฒนาตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำต่างๆ ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่มากเกินไปไม่น้อยจนเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการประกอบการงาน ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม คือ การยึดถือคุณธรรมต่างๆ อาทิเช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน ฯลฯ ตลอดเวลาที่ประยุกต์ใช้ปรัชญา<sup>17</sup> ดังแผนภูมิที่ 3

<sup>16</sup> เศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.nesdb.go.th/SufficiencyEcon/main](http://www.nesdb.go.th/SufficiencyEcon/main).

<sup>17</sup> สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.watchari.com/board/index.php?topic=1593.msg7100](http://www.watchari.com/board/index.php?topic=1593.msg7100)



แผนภูมิที่ 3 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.watchari.com/board/index.php?topic=1593.msg7100#msg7100](http://www.watchari.com/board/index.php?topic=1593.msg7100#msg7100)

การขับเคลื่อนให้สังคมไทยได้เรียนรู้และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การประพฤติปฏิบัติอย่างแท้จริง จึงเป็นหลักชัยที่คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมุ่งมันจะไปให้ถึง ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของความสมดุลและทางสายกลาง แม้ว่าจะต้องเผชิญกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี หรือด้านอื่นๆ ก็ตาม แต่หากเราพร้อมพลังกันเรียนรู้และน้อมนำ

หลักปรัชญานี้มาประพุดปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทุกด้านอย่างเข้มแข็งแล้ว สังคมไทยก็จะมีโอกาสเป็นสังคมที่มีความสุขร่วมกันมากยิ่งขึ้น<sup>18</sup>

### ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส เศรษฐกิจแบบพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง<sup>19</sup>

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคง ยั่งยืนของบุคคลและสังคม ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาธิคุณพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งหลายโดยไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ผู้ประกอบสัมมาชีพอื่น ๆ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนให้แก่รากฐานของตนเองได้ และยังคงกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเอง (relative self-sufficiency) อยู่ได้ระดับพื้นฐาน โดยไม่เดือดร้อนได้ จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไปได้ โดยอธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดแนวทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อแท้แม้จะประสบความล้มเหลวหรือความยากลำบาก 2) พึ่งตนเองทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในสังคม 3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ 4) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิประเทศและสังคมไทย 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ในการที่จะทำได้ผลดังกล่าวบุคคลต้องละลดความฟุ้งเฟ้อ ประกอบอาชีพด้วยความสุจริตการแสวงหาผลประโยชน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม

<sup>18</sup> จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, “คำปรารภ” คำพ่อสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2551), 32.

<sup>19</sup> เศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.pantown.com/group.php?display=content&id=43359&name=content3&area=3](http://www.pantown.com/group.php?display=content&id=43359&name=content3&area=3)

ปฏิบัติตนในทางดีและไม่หยุดนิ่งที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อหาหนทางให้ตนเองหลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่เป็นอยู่ได้<sup>20</sup>

ประเวศ วะสี ให้ความหมาย เศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระเบียบวาระริบคว่นของชาติ อันประกอบด้วย 1) สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ 2) สร้างเศรษฐกิจพอเพียง 3) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน 4) ปฏิรูประบบรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ 5) ปฏิรูปการศึกษา 6) ปฏิรูปสื่อ 7) ปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตได้อย่างสมดุล<sup>21</sup>

กฤษณพงศ์ วิมลศิลป์ ได้ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิบัติที่เชื่อมโยง สัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความหมายถึงความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) พอเพียงสำหรับทุกคนทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน 2) จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม 5) ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก 6) ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจมั่นคง และ 7) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้<sup>22</sup>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ

<sup>20</sup>สุเมธ ตันติเวชกุล, “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” ในวันพัฒนา 2542 (กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน, 2542), 38.

<sup>21</sup>ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม: แนวพลิกฟื้น เศรษฐกิจสังคม (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2542), 25.

<sup>22</sup>กฤษณพงศ์ วิมลศิลป์, “เศรษฐกิจพอเพียงกับการก่อรูปนโยบายทางแนวความคิด ความมั่นคงของมนุษย์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547), 22.

การพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี<sup>23</sup>

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติสรุปได้ดังนี้ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ 3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ คือ ประการแรก เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ ประการที่สอง เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต<sup>24</sup>

---

<sup>23</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 146-147.

<sup>24</sup> จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://72.14.253.104/search> 2549

## ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการมองโลกเชิงระบบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเพียงพอนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่<sup>25</sup>

5. แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี<sup>26</sup> โดยจุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านลบเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย<sup>27</sup> แต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้ อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทย

<sup>25</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เศรษฐกิจพอเพียงคือ อะไร (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 12-15.

<sup>26</sup> สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับเศรษฐกิจพอเพียง (กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2550), 35.

<sup>27</sup> จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://72.14.253.104/search> 2549

และสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

ดังเช่น ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือหลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่ หมายความว่าถึง การกระเบียดกระเสียจนกินจนสมควร หากแต่อาจฟุ่มเฟือยได้เป็นครั้งคราวตามอัตภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้ โดยเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ<sup>28</sup> นอกจากนี้ยังเป็นที่ประจักษ์ต่อชาวโลกที่ต่างก็รับรู้ถึงพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประเทศไทยในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง คือหลังจากที่ นายโคฟี อานัน เลขาธิการสหประชาชาติ (ยูเอ็น) ได้เดินทางมาทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัล Human Development Lifetime Achievement Award แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ เดือนพฤษภาคม 2549 เพื่อเป็นการแสดงให้โลกได้รับรู้ถึงพระปรีชาสามารถและการทุ่มเทพระวรกายเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยมาตลอดระยะเวลา 60 ปี ตั้งแต่ที่พระองค์ได้ทรงขึ้นครองราชย์ นายโคฟี อานันกล่าวในการทูลเกล้าฯถวายรางวัลในครั้งนี้ว่า “หากการพัฒนาคนหมายถึงการให้ความสำคัญกับคนเป็นอันดับแรกแล้วละก็ ก็คงไม่มีใครที่จะเหมาะสมไปกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อีกแล้ว” (If human development is about putting people first, there can be no better advocate for it than His Majesty) คำกล่าวดังกล่าวนี้ ได้สร้างความประทับใจแก่ประชาชนชาวไทยอย่างมาก เนื่องจากปวงชนชาวไทยทุกคนต่างตระหนักในความสำคัญของรางวัลนี้ว่าเป็นรางวัลที่จะมอบให้แก่บุคคลที่มุ่งมั่นและทุ่มเทตลอดชีวิตของเขาไว้กับการกิจการพัฒนาคนทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและโลก การกึ่งนี้ นับเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของยูเอ็นในการส่งเสริมและสนับสนุนหน้าที่การพัฒนาคน ซึ่งนับเป็นวิธีการพัฒนาวิธีหนึ่งใน

<sup>28</sup> เศรษฐกิจพอเพียง : ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก Available form: [www.chaipat.or.th/chapat/journal/decoo/thai](http://www.chaipat.or.th/chapat/journal/decoo/thai)

กระบวนการพัฒนาของโลกในยุคปัจจุบัน การทูลเกล้าถวายรางวัลของยูเอ็น โดยผ่านยูเอ็นซีพี ในครั้งนี้ นับเป็นการแสดงให้เห็นถึงความชื่นชมและการเล็งเห็นถึงความสำคัญในวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่พระองค์ได้พระราชทาน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้แก่พสกนิกรชาวไทยในการเตรียมความพร้อมและรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีหัวใจสำคัญคือ ทางสายกลาง หรือความพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการพัฒนาของยูเอ็น ที่ให้ความสำคัญ กับคน โดยถือว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะนำไปสู่การพัฒนาคนในที่สุด ในช่วงที่ประเทศไทย เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2541 หากพิจารณาตามองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะพบว่า หลักปรัชญานี้สนับสนุนให้เสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากกว่าจะให้ความสำคัญกับการเติบโตทางที่ไม่อาจควบคุมได้ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ให้ประชาชนในทุกกระดับ และทุกสาขาอาชีพมีหลักยึดเหนี่ยวในจิตใจในการดำเนินชีวิต ในระดับชุมชน หลักปรัชญาฯ ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน โดยสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและเสริมสร้างความสามารถให้ฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วจากผลกระทบของวิกฤตที่เกิดจากปัจจัยทั้งจากภายนอกและภายใน ดังจะเห็นได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ส่งเสริมให้เกษตรกรทำสวนเกษตรหรือไร่นาสวนผสม ผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนก่อนเป็นเบื้องต้น เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว<sup>29</sup> การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้นี้มิได้หมายความว่าถึงแค่การสร้างควมหลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับภาคการผลิตได้ด้วย กล่าวคือ สร้างวิธีการหารายได้ที่หลากหลาย เช่น สนับสนุนให้แม่บ้านในหมู่บ้านรวมกลุ่มกันผลิตหัตถกรรม หรือสิ่งทอ ที่ใช้วัสดุและทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้ นับเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่กลุ่มสตรีในหมู่บ้านและชุมชนในชนบทได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เมื่อครัวเรือนแต่ละครัวเรือนเข้มแข็งและอยู่รอดได้แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็สนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อสร้างกองทุนหมุนเวียน ช่วยให้ชาวบ้านหันมาร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ชุมชนนั้น ๆ มีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนชนบทต่าง ๆ นั้น สามารถมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจในวงกว้างและเกี่ยวเนื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจได้อย่างมั่นคง ปัจจุบันนับเป็นโชคคิของชาวโลกที่ได้มีโอกาสเรียนรู้จาก

<sup>29</sup>United Nations Development Program, Thailand Human Development Report 2007 : Sufficiency Economy and Human Development (Thailand : n.p. ,2007), 33.

พระมหากษัตริย์ไทยพระองค์นี้ได้ทุ่มเทพระราชกายเพื่อการพัฒนาคนอย่างแท้จริง และได้รับรู้วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาของพระองค์ ยูเอ็นหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รางวัลในครั้งนี้จะช่วยให้ช่วยกระตุ้นความสนใจของชาวโลกให้ตระหนักในประสบการณ์และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเช่นนี้<sup>30</sup>

### แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือผลมาจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่ กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งซื้อสินค้า ทุนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกกลืนเลือนและเริ่มสูญหายไป<sup>31</sup> อาจกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้ง ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

<sup>30</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ประกาศเกียรติคุณพระมหากษัตริย์นักพัฒนาของโลก : ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>.

<sup>31</sup> จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://72.14.253.104/search> 2549

### การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

การดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเป็นหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียน ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร คือ คุณภาพที่พึงประสงค์ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์ต้องอาศัยกระบวนการสำคัญประกอบด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งทั้งสามกระบวนการมีความสำคัญทัดเทียมกัน โดยเฉพาะกระบวนการนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการบริหารการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน<sup>32</sup> โดยคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเป็นมา ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และที่ 10 ได้บัญญัติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับนำหลักปรัชญาฯ ไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง และประเทศชาติมั่นคง

2. ปัจจุบัน ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนและมีการตีความเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลากหลาย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมต่อการขยายผลแนวทางการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้

<sup>32</sup> สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1, คู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (ปทุมธานี : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1, 2548), 45.

เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง

3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอ (ร่าง) การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 7/2546 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2546 และคณะกรรมการมีมติให้ความเห็นชอบต่อ (ร่าง) ดังกล่าว ว่าเป็นเรื่องที่ดี ควรสนับสนุน โดยมีข้อเสนอแนะให้เน้นการมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม วิธีการที่หลากหลายในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การวัดผลสำเร็จเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับเชิงปริมาณ และให้ความเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้คณะกรรมการฯ เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน ต่อไป

การสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างกระแสสังคมให้มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิดหรือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วน และทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และบทบาทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และท้ายที่สุดนำไปสู่การปลูกฝังปรับเปลี่ยนจิตสำนึกและกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับระบบ และโครงสร้างการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง<sup>33</sup>

### แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องนามธรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรกจึงเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ต้องฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำสู่ความยั่งยืน

<sup>33</sup>สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.sufficiencyeconomy.org](http://www.sufficiencyeconomy.org)

2. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความเพียรมีวินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม ร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และสืบสานวัฒนธรรมไทย<sup>34</sup>

ที่สำคัญควรมีการจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ 2) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่างๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง<sup>35</sup>

สำหรับแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานโยชยาและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปแนวทางไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2 มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป

1.1.3 เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการ พัฒนาตนเอง พัฒนา กลุ่ม/โรงเรียน/ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

1.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

<sup>34</sup> คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ม.ป.ท., 2548), 45.

<sup>35</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 3.

1.2.1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิต และจำหน่ายสินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออมการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้

1.2.2 มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้จักสามัคคี

1.2.3 ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และมีความสุขอย่างยั่งยืน

1.2.4 สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแผนทรัพย์สมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

1.3 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.3.1 ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตน ที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคม ที่อาศัยอยู่

1.3.2 ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติ ปัญญา มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

1.3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

1.3.4 มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

1.3.5 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.1 การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

2.1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือ จัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นตามข้อ 1.2

## 2.2 การจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2.2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.2.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

2.2.3.1 ความรู้ (knowledge)

2.2.3.2 ทักษะกระบวนการ (process) และ

2.2.3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (attribute)

## 2.3 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง หล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดลอมในโรงเรียนที่เน้นความร่วมมือกัน ประโยชน์ ใ้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

2.3.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมีระเบียบ วินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

2.3.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติ กิจการศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริม ผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

2.3.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี และอื่น ๆ

2.3.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา

2.3.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

#### 2.4 การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

2.4.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2.4.2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.4.3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทาง ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

#### 2.5 การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวทาง ดังนี้

2.5.1 ร่วมกำหนดแนวนโยบาย และการวางแผน

2.5.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2.5.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษา

2.5.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

2.5.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

## 2.6 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.6.1 ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

2.6.1.1 ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2.6.1.2 ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

2.6.1.3 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2.6.1.4 ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก

ทุกภาคส่วน

2.6.2 ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการ ขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

2.6.3 จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ<sup>36</sup> จากแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามประเด็นดังกล่าวข้างต้นเชิงระบบที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังแผนภูมิที่ 4

<sup>36</sup>แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://gotoknow.org/blog/thecityedu/159148>



แผนภูมิที่ 4 การเชื่อมโยงแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา  
 ที่มา : แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ  
 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://gotoknow.org/blog/thecityedu/159148>

### 3. ขั้นตอนในการดำเนินงาน

การดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา

3.2 พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.4 ทบทวนหรือปรับปรุง โครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

3.6 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3.7 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

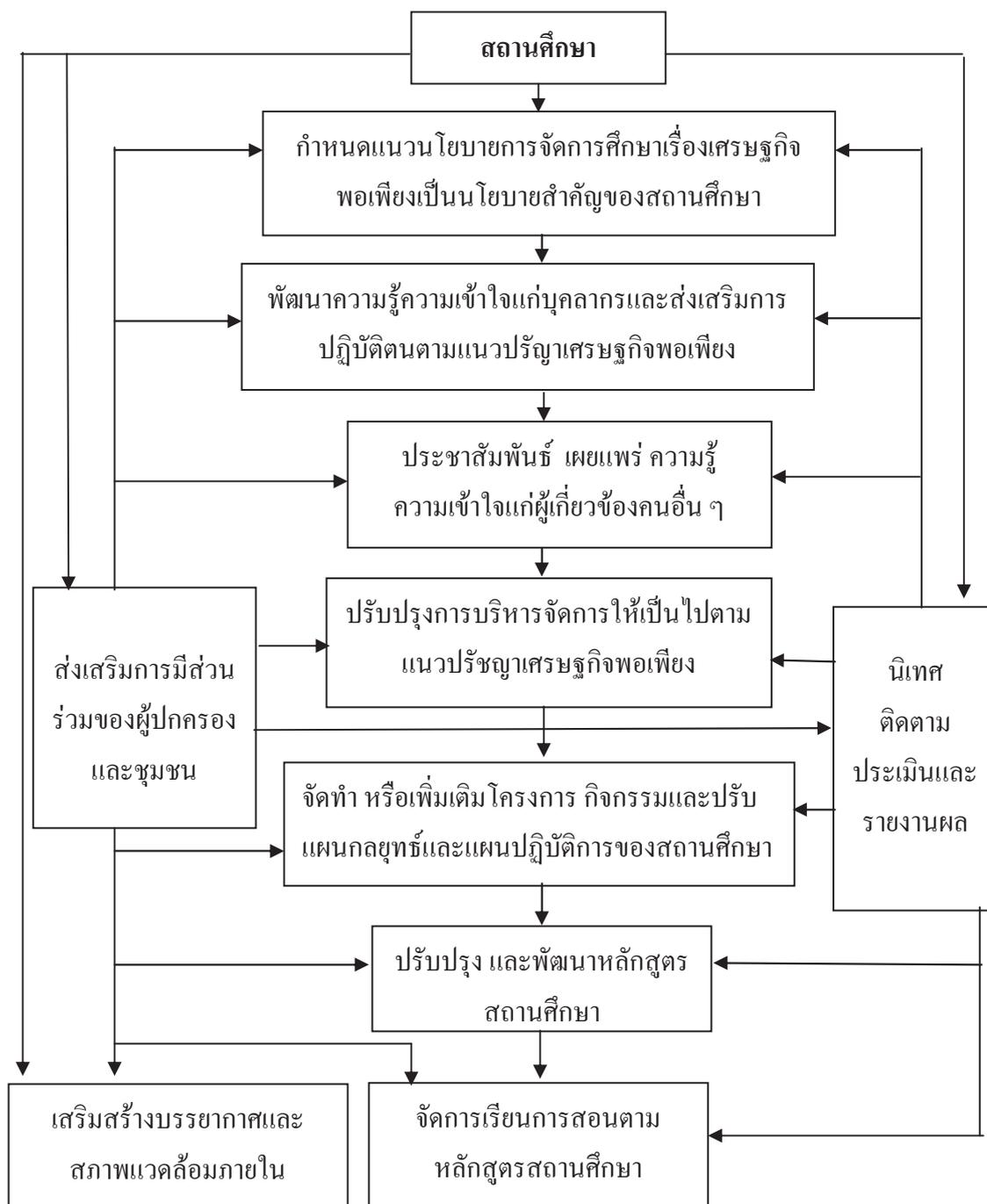
3.8 เสริมสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

3.9 จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ

3.10 ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนการดำเนินการ<sup>37</sup> ดังแผนภูมิที่ 5

---

<sup>37</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,2550), 39.



แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 39.

## สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมา ทำให้ระบบปฏิรูปการศึกษาระบบบริหาร และการจัดการศึกษา รวมทั้งบุคลากร ทรัพยากร ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลอมรวมเป็นหน่วยงานทางการศึกษาให้เป็นหน่วยเดียวกัน ทำให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/อำเภอ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/อำเภอเดิมต้องยุบเลิกไป และได้ประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้น มีจำนวน 175 เขตในขณะนั้น ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 2 มีหน้าที่ดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน และอำเภอกุสุมาลย์ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 171 โรงเรียน

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เรื่องการกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 183 เขต และ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 98 ง หน้า 28 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2553 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 2 จึงเปลี่ยนเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ตั้งอยู่ในบริเวณที่ว่า การอำเภอนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73120 ไม่มีอาคารเป็นของตนเอง อาศัยอาคารที่ว่า การอำเภอนครชัยศรี (หลังเก่า) เป็นที่ทำการ มีอาคาร 3 หลัง หลังที่ 1 เป็นที่ปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานเขต และกลุ่มงานต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มนโยบายและแผน, กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มอำนวยการ, กลุ่มบริหาร งานบุคคล หลังที่ 2 ประกอบด้วย กลุ่ม conference และกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล อาคารหลังที่ 3 กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษา เอกชน, หน่วยตรวจสอบภายใน กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ ห้องประชุม สำหรับการประชุม และจัดกิจกรรมต่างๆ<sup>38</sup> ปัจจุบันมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 124 โรงเรียน

<sup>38</sup>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 , ประวัติ-ที่ตั้งสำนักงาน [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.npt2.obec.go.th/>

### มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุอยู่แล้วในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ (ส.3.1) ที่เน้นให้เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ ซึ่งคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงผู้กระเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนหรือมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละวัย ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง และรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รักจักวิเคราะห์ รายรับ รายจ่ายของตนเอง สอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชน และสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ ได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาศถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น<sup>39</sup>

<sup>39</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 5-8.

### กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และครูเป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุน จำนวนนักเรียน นักศึกษา ครู ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่ควรน้อยกว่า 25% ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียน นักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ควรมีความประพฤติดี สมัครงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี ครูที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สมัครงใจ และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

พอประมาณกับภูมิสังคม : สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็น ของสถานศึกษา คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

สมเหตุสมผล : มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนิน โครงการ

ภูมิคุ้มกันที่ดี : การวางแผนโครงการคำนึงถึง ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือก หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้น

ส่งเสริม ความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม : กิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วม มีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรม เช่น ความมีระเบียบ มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควรไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีตัวอย่างกิจกรรม เช่น

1. การจัดการ การผลิต การบริโภคในสถานศึกษา ชุมชน ให้เกิดความพอเพียง และสมดุล กินพอดี อยู่พอดี เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสมดุลของสังคม และธรรมชาติ

2. การพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การจัดการ และการจัดระบบของกิจกรรมร่วมมือ ทางการเงิน การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่างๆ การจัดตั้งธนาคารโรงเรียน เป็นต้น

4. การจัดการ (รักษา ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขยะ ทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ

5. การจัดการระบบพลังงานของสถานศึกษา และชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น มีการประหยัด ผลิตเอง มีการทดแทน

6. การอนุเคราะห์เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน ฯลฯ ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7. การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น รักชุมชน เช่น การรักษา ฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม ไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน การสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

8. การสร้างจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เช่น รณรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม<sup>40</sup> เป็นต้น

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นหลักปฏิบัติและตัวอย่างกิจกรรมจำแนกเป็นด้าน<sup>41</sup> ดังนี้

---

<sup>40</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ , 2550), 10-15.

<sup>41</sup> ปริญญา พิบูลสรารุช, เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา (กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2549), 49-56.

ตารางที่ 1 ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p><b>ด้านเศรษฐกิจ</b></p> <p>1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง - ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผลอย่างพอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น</p> <p>2. รู้จักออมเงิน มีกลไก - ระบบสวัสดิการ - ระบบออมเงิน - ระบบสหกรณ์ - ระบบประกันต่าง ๆ</p> <p>3. รู้จักประหยัด - ใช้และกินอย่างมีเหตุผลไม่ฟุ่มเฟือย - ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า</p> <p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิต หรือสร้างรายได้ ที่ - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น</p> <p><b>ด้านสังคม</b></p> <p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ</p>	<p>- บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย - วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย - แลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบิโรคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย</p> <p>- ออมอย่างพอเพียง - สัปดาห์การออม - จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ออมทรัพย์</p> <p>- ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ - เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไข่กิน ไข่ขาย - ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน - รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ - นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์ เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภคและการผลิตที่หลากหลาย เช่น - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน</p> <p>พัฒนาความรู้คู่คุณธรรมผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่าง ๆ - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>-เผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง</p> <p><b>ด้านสิ่งแวดล้อม</b></p> <p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม</li> <li>- ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น</li> <li>- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น</li> <li>- ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น</li> </ul> <p><b>ด้านวัฒนธรรม</b></p> <p>7. สืบสานวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สร้างจิตสำนึกรักไทย รักบ้านเกิด</li> <li>- ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น</li> <li>- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย</li> <li>- ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัดคู่โบราณและโบราณสถาน</li> </ul> <p>8. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ</li> <li>- ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา</li> <li>- จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์</li> </ul>	<p>- จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน</p> <p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่าเพื่อฟื้นฟู รักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- โครงการชีวิตวิถี</li> <li>- จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</li> <li>- จัดทำฝายแม้ว</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกฝังมารยาทไทย</li> <li>- ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น</li> <li>- ส่งเสริมการใช้ภาษาประจำท้องถิ่น</li> <li>- ทำนุบำรุง โบราณวัตถุและ โบราณสถาน</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ให้ความสำคัญกับการรักษาสีล หรือสวดมนต์เป็นประจำ</li> <li>- ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา</li> <li>- ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนา</li> <li>- พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น</li> <li>- รณรงค์การใช้สินค้าไทย</li> </ul>

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### งานวิจัยในประเทศ

สุรีพร เอี้ยวถาวร ได้ศึกษาการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรี เพื่อศึกษาการรับรู้ การนำไปใช้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูพบว่าครูส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากจากการดูโทรทัศน์แต่ไม่ค่อยเข้าใจชัดเจนครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าสามารถนำไปสู่การพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ครูส่วนใหญ่ชื่นชอบยอมรับและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและสังคมศึกษาได้มากที่สุด<sup>42</sup>

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม ได้ศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีสมาชิกเสถียรธรรมสถาน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สมาชิกเสถียรธรรมสถานเห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ การนำมาใช้ประโยชน์และการนำมาประยุกต์ใช้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก<sup>43</sup>

กาญจนา สร้างเอี่ยม ศึกษาเรื่อง การรับรู้ การนำไปใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 อำเภอปากเกร็ด พบว่า 1) ข้าราชการครูส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากจากการดูโทรทัศน์ โดยเริ่มรู้จักมาประมาณ 1-2 ปี ก่อนเฉลิมฉลองครองราชย์ 60 ปี และครูรับรู้ว่ามีความรู้ ความเข้าใจในระดับดีมาก เนื่องจากชื่นชอบและยอมรับใน

<sup>42</sup>สุรีพร เอี้ยวถาวร, “การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550), บทคัดย่อ.

<sup>43</sup>สายน้ำผึ้ง รัตนงาม, “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ.

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ข้าราชการครูเกือบทั้งหมดนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยยึดหลักในการดำเนินชีวิตและทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคม และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง เพราะทำให้สังคมมีความสุขและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ข้าราชการครูส่วนใหญ่เห็นว่า ควรนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาและข้าราชการครูสนใจที่จะพัฒนาตนเองเพื่อการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเนื้อหาสาระ หลักการ แนวคิด และตัวอย่าง โครงการ/โครงการการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนวิธีการที่จะทำให้ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการเรียนรู้ และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างถูกต้อง คือ การจัดทำเอกสาร คู่มือ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา และการจัดการศึกษาคูงาน 3) ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก<sup>44</sup>

กัญญา มานะกุล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการ ศึกษาพบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม โครงการ 1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.00 2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.90 และ 3) มีคะแนนรวมจากการทำแบบ ทดสอบด้านครอบครัวมีความอบอุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 97.40 นอกจากนี้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ หลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหารให้ถูกต้อง ครบถ้วน การสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่นตลอดจนนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

---

<sup>44</sup> กัญญา สร้างเอี่ยม, “การรับรู้ การนำไปใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 อำเภอปากเกร็ด” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550), บทคัดย่อ.

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านจอมจันทร์ได้<sup>45</sup>

ปิ๋ว โมรรารายณ์ ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึง ข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานะแนวคิดทางเลือกการพัฒนาในประเทศไทย เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้มิติทางเลือกการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมไปถึงการพิจารณาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ตลอดจนข้อจำกัดของแนวคิดทางทฤษฎีและ แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียง ในประเด็นเรื่องความเท่าเทียมและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในระดับรากหญ้าเป็นสำคัญ พบว่าเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวทางของทางเลือกการพัฒนาคือการกำหนดเป้าหมายที่มุ่งสู่ความพอเพียงอย่างถ้วนหน้า แต่มีข้อจำกัดคือแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงดังกล่าวไม่มีความชัดเจนในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม หรือไม่ได้นำประเด็นดังกล่าวมาเป็น แกนกลางในการพัฒนา แนวคิดทางเลือกการพัฒนาจะประสบความสำเร็จได้ หากมีการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับประชาชนในระดับรากหญ้า การที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อาศัยเพียงหลักการพึ่งพาตนเองของปัจเจกชนสามารถทำได้ เพียงสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มคนบางกลุ่ม<sup>46</sup>

กฤษ อุตตะมะเวทิน จากการศึกษาพบว่าภายใต้วาทกรรมการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยการ วางแผนจากส่วนกลางเพื่อให้ประเทศพ้นจากความด้อยพัฒนา เป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความทันสมัย เทียบเท่ากับประเทศพัฒนาแล้วในตะวันตก ผลของการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกที่ ประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีการบริการพื้นฐานจากรัฐขยายตัวและทั่วถึงมากขึ้น แต่ก็ได้ ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อ โครงสร้างของเศรษฐกิจที่มีการกระจายผลประโยชน์เกิดขึ้นอย่างไม่เท่าเทียมมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศสูง และวิถีชีวิตในชุมชนชนบทถูกทำให้ลิด ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้เกิดการพัฒนาอย่างไม่ยั่งยืน เป็นวงจรวิกฤตเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงถูกสร้างขึ้นเป็น

<sup>45</sup> กัญญา มานะกุล, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550), บทคัดย่อ.

<sup>46</sup> ปิ๋ว โมรรารายณ์, “การขยายกรอบการถกเถียงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง : การศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวคิดทางเลือกการพัฒนาในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), บทคัดย่อ.

วาทกรรมใหม่ในการพัฒนา โดยรัฐได้ใช้ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจสร้างวาทกรรมว่าเป็นทางเลือกใหม่ในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ<sup>47</sup>

ชิตาภรณ์ ทองขุ่ม ได้ศึกษาถึงการปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสทางเลือก ศักยภาพ การจัดการศึกษา หลักสูตร และการเรียนการสอนเศรษฐศาสตรบัณฑิตในปัจจุบันที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร และผู้สอนหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่เป็นกรณีศึกษาตัวอย่างของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเศรษฐศาสตร์และการศึกษา พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พุทธเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์มนุษยนิยม และเศรษฐกิจชุมชน มีความครอบคลุมองค์ประกอบของความพอเพียง คือ มีคุณลักษณะของความพอเพียง 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และมีเงื่อนไขของความพอเพียง 2 ประการ คือ ความรู้ และคุณธรรม โดยมี ความมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาสอนในหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตในปัจจุบัน พบว่าส่วนใหญ่ เปิดสอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และเป็นวิชาเลือก<sup>48</sup>

ทัศนีย์ รอดโถม ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า แนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยบูรณาการหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 7 ด้าน จำแนกตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีองค์ประกอบของความพอเพียง 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และเงื่อนไขพื้นฐาน 2 ประการ ประกอบด้วย เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

<sup>47</sup> กฤษ อดตมะเวทิน, “การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ชุมพร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), บทคัดย่อ.

<sup>48</sup> ชิตาภรณ์, “การปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), บทคัดย่อ.

ทั้งหมดจึงรวมเป็นแนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<sup>49</sup>

ข้อย่อย 89 แนวทาง เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด 62 แนวทาง และระดับความสำคัญมาก 27 แนวทาง

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล ได้ศึกษาถึงการศึกษาศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ควรมี การบริหารจัดการอย่างเป็นกระบวนการ มีการวางแผนนโยบายการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง กำหนดนิยามความหมายของการพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของนักเรียนให้ ชัดเจน มีการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายและแนวร่วมในการ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรม โครงการที่หลากหลายและเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยสร้างแผนพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองและชุมชน มีการจัดระบบการ ติดตามประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีองค์ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำระบบการประเมินวิทยฐานะมาใช้เพื่อพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการสอนที่ปลูกฝังคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการปลูกฝังให้เกิดขึ้นทุกที่ ทุกเวลา มีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายนอกโรงเรียน จัดการสอนให้เกิดความตระหนัก เน้นย้ำ ให้ทำบ่อยๆ เป็นประจำ สร้างคุณธรรมหลัก เป็นคุณธรรมร่วม ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีความหลากหลาย เน้นให้นักเรียนเป็นแกนนำหลัก และพัฒนานักเรียนในทุกมิติ มีการจัดทำโครงการที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านอื่นๆ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเริ่มปลูกฝัง คุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปฐมวัย ควรมีการสนับสนุนด้านต่างๆ จากกระทรวงศึกษาธิการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการผลิตบัณฑิตด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ให้มีความรู้ในด้านการวิจัยและพัฒนา<sup>50</sup>

<sup>49</sup> ทัศนีย์ รอดโหม, “แนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), บทคัดย่อ.

<sup>50</sup> พัชรินทร์ รุจิรานุกูล, “การศึกษาศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), บทคัดย่อ.

## งานวิจัยต่างประเทศ

คอลคินส์ ( Calkins ) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง : ช่วงระยะเวลาที่หลากหลายและดีที่สุดเพื่อนักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ในปัจจุบันการควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่ เศรษฐกิจ และสังคมเป็นความต้องการของเหล่านักวางแผนทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป็นแผน 5 ปี เพื่อการควบคุมปัญหาให้ดีที่สุด การวิเคราะห์รูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมมีรูปแบบที่ถูกจำกัดที่จะวิเคราะห์ให้ได้หลากหลาย ด้วยวิธีการลองผิดลองถูก และสังคมได้ถูกละเลยจากการควบคุม นำไปสู่ความล้มเหลวในทางปฏิบัติ มีการคดโกงที่นำไปสู่ความเสี่ยงในกิจกรรมที่หลากหลายทางการค้า การปกครอง การลงทุน การบริโภค การขาย และการผลิต รูปแบบโปรแกรม MOTAD เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อการวิเคราะห์การตัดสินใจที่ซับซ้อน แต่โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้นำไปปรับใช้กับรูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนเช่นที่มีอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาหาสิ่งที่ดีที่สุด โปรแกรมป้องกันและควบคุมความเสี่ยง และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นกรณีศึกษาของตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอนที่นำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่น และเหล่านักวางแผนจากผู้ที่มีมุมมองในด้านที่ดี โดยการสร้างแผนระยะ 5 ปี เพื่อการป้องกันสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ การวิเคราะห์ราคาข้าว แผนงานการวัดและตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบูรณาการไปสู่กระบวนการ 7 ขั้นตอน<sup>51</sup>

สทาเฮล ( Stabel ) ได้ศึกษา เรื่อง กลยุทธ์พอเพียงเพื่อความยั่งยืนสิ่งจูงใจในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ พบว่า ในอดีตกลยุทธ์ทางธุรกิจได้มุ่งเป้าไปที่การเพิ่มของประสิทธิภาพ และต่อมาเป็นประสิทธิภาพของทรัพยากรของกระบวนการผลิต เรื่องดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่การแข่งขันที่สูงมากของอุตสาหกรรม และการลดลงของทรัพยากรที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้า แต่อย่างไรก็ตามกลยุทธ์เหล่านี้ได้เกิดความผิดพลาดนำไปสู่การหยุดของการเพิ่มการบริโภคทรัพยากรทั้งหมด ที่ถูกวัดโดยน้ำหนักของการบริโภคทรัพยากรต่อทุนต่อปีในระดับชาติ และจำนวนของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด การศึกษานี้เป็นการพูดถึงกลยุทธ์ใหม่ในการสร้างความร่วมมือที่มุ่งเป้าไปที่ความต้องการที่พอเพียง ถ้าเราต้องการความสำเร็จที่ยั่งยืนและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ในภาครัฐ นโยบายทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่เป็นความต้องการ เหมือนกับนโยบายการจัดการเพื่อสาธารณสุขใหม่ ในทางวิชาการทำให้ความระมัดระวังต่อเศรษฐกิจที่มีความผันผวน จะอยู่บนพื้นฐานการจัดการของทรัพยากร

<sup>51</sup>Peter Calkins, "Sufficiency Economy Matrices: Multi-Period Optimization for Local Development Planners," *Journal of Economics and Management* 5, 2 (2009) : 305-332.

ที่มีอยู่รวมทั้งทรัพยากรและข้อตกลงร่วมกัน ที่จะได้รับการพัฒนาแทนที่ทฤษฎีแนวคิดในปัจจุบันของทฤษฎีแม่น้ำ ที่อยู่บนพื้นฐานสินค้าฟรี (จากธรรมชาติ) และการไหลที่ดีที่สุดของกระบวนการผลิต<sup>52</sup>

ยัง พี ฮอง (Young P. Hong) เซอร์ริฟ ( Sheriff) และ เนเกอร์ ( Naeger) ได้ศึกษาเรื่องประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง ประเทศไทยในมุมมองที่กว้างขึ้น พบว่า ความพอเพียงในตนเองเป็นข้อสรุปของความไม่แน่ใจ เป็นความสงสัยดังเลขของรัฐสวัสดิการอย่างอเมริกา ความพอเพียงของตนเองได้รับการยอมรับทั่วไปในวงจรรยาบรรณสวัสดิการทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอิสระและเสถียรภาพทางการเงิน แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นความหมายที่ตกลงกันในทางปฏิบัติโดยผู้จัดทำนโยบาย นักวิจัย หรือผู้ให้บริการ และความหมายที่ใช้บ่อยโดยไม่มีกำหนดความหมายหรือข้อนิยามร่วมกัน ในความเห็นนี้ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เป็นการให้เห็นถึงเนื้อหาที่มีการกำหนดจากบนลงล่างของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นเป้าหมายนโยบายสังคมที่ตรงกับแผนการฝึกอบรมอาชีพที่ตรงกับแนวทางของแผนงานฝึกออาชีพให้กับผู้รับบริการที่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา การกำหนดนิยามความหมายของความพอเพียงของตนเองจากล่างไปส่วนที่ได้รับความรู้จากการประชุมกลุ่มของกลุ่มผู้มียุติได้ต่ำ การประชุมกลุ่มได้รับการถ่ายทอดเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาจากการนิยามความหมายของความพอเพียงในตนเองที่กำหนดจากกลุ่มผู้รับบริการ ข้อค้นพบจากการศึกษาได้เสนอแนะว่าความพอเพียงในตนเองเป็นกระบวนการของการพัฒนาทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง และเรียนรู้เป้าหมายเป็นการสร้างความก้าวหน้าไปสู่ความเป็นจริงของผลลัพธ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แทรกเข้ามาเพื่อใช้เป็นฐานในการมอบอำนาจให้กับผู้รับบริการและการพัฒนากำลังแรงงานของชุมชน<sup>53</sup>

ลัมเบอร์ตัน (Lamberton) ได้ศึกษาเรื่อง ความพอเพียงอย่างยั่งยืน : ความตรงกันภายในของรูปแบบความยั่งยืน พบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมสำหรับมนุษยชาติ การนำแนวคิดทั้งระดับภาครัฐและเอกชนได้แสดงให้เห็นถึงความยุ่งยากที่เกี่ยวข้องในบางส่วนที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างมิติทางนิเวศวิทยา สังคมและเศรษฐกิจ ที่รวมกันอยู่ภายในการแปลความหมายร่วมกันของ

<sup>52</sup> W.R. Stahel, "Sufficiency strategies for a sustainable and competitive economy reversed and inversed incentives," *Environmentally Conscious Design and Inverse Manufacturing* 25 (2001) : 583 – 589.

<sup>53</sup> Philip Young P. Hong, Vamadu A. Sheriff, and Sandra R. Naeger, "A Bottom-up Definition of Self-sufficiency Voices from Low-income Jobseekers," *Qualitative Social Work* 8, 3 (September 2009) : 357-376.

การพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้เป็นการพรรณนาถึงรูปแบบของความยั่งยืนที่มีความชัดเจน และมีแนวทางเพื่อการทำ การตัดสินใจ เป็นการแทนที่รูปแบบมุมมองเศรษฐกิจใหม่ของแนวทาง ตะวันตก ซึ่งภายในการแปลความหมายส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับมุมมองของพุทธศาสนิกชน ต่อเศรษฐศาสตร์ ที่นำไปสู่รูปแบบความตรงกันภายในของความยั่งยืนที่อ้างถึงความพอเพียงอย่าง ยั่งยืน การศึกษากระบวนการตัดสินใจภายในการดำเนินงานขององค์การภายในกรอบการพัฒนา อย่างยั่งยืนได้ถูกนำไปกำหนดการทำ การตัดสินใจภายในกรอบความพอเพียงอย่างยั่งยืน ข้อสรุป ของการศึกษาครั้งนี้คือแนวคิดความพอเพียงอย่างยั่งยืนจะเป็นการเสริมให้มุมมองของกฎเกณฑ์ทาง เศรษฐกิจแนวใหม่ไปกำหนดอุปสรรคต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ทางสังคมและนิเวศวิทยา ที่จะ ถูกนำไปสู่การแปลความหมายร่วมกันของการพัฒนาอย่างยั่งยืน<sup>54</sup>

สุทธาวรรณ สาทิรัญย์ไท และ ปิยนุช ไพบูลย์สรวุฑ (Suthawan Sathirathai and Priyanut Piboolsravut) ได้ศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และชุมชนที่เข้มแข็ง พบว่า ระหว่างหลายสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีประสบการณ์จากผลลัพธ์ในลักษณะผสมผสานเกิดขึ้นจากการพัฒนา ขณะที่ความสำเร็จในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ การปรับปรุงในภาคสังคมดู เหมือนยังล้าหลังอยู่ ในขณะที่เดียวกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกทำลายและเสื่อมเสียไป ผลกระทบของความทันสมัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เกิดขึ้น ใน 2 มิติ คือ มิติขนาดเล็ก และมิติขนาดใหญ่ ในระดับใหญ่ การพัฒนาการเรียนรู้ได้นำไปสู่การ ทำลายป่าไม้ การบริโภคพลังงานอยู่ในอัตราสูง มีการใช้ผลิตภัณฑ์ทางเคมีที่เป็นอันตรายโดยขาด การดูแลอย่างเหมาะสม เป็นต้น ในระดับเล็กหรือระดับชุมชน ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็น การค้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี และคุณภาพสังคมที่ต่ำ และเพื่อความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ สมดุล มีความต้องการปรับเปลี่ยนแนวความคิด นั่นคือในแนวทางของกระแสความเป็นโลกาภิวัตน์ ขณะที่มีการป้องกันในระดับชุมชนและระดับชาติจากผลกระทบที่เกิดขึ้นที่มีความหลากหลายอย่าง น่าตกใจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแนวคิดภาพรวมของความพอเพียง การรู้จักประมาณ ความพึงพอกันระหว่างผู้คนกับธรรมชาติ โดยถูกเรียกว่าเป็นการพัฒนาที่สร้างความสมดุลและความยั่งยืน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาใน 2 กรณี ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงวิธีการในการ ประยุกต์นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาแก้ปัญหาความยากจน และความสำเร็จของชุมชนเข้มแข็ง กรณีที่หนึ่งเป็นการศึกษาศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการหลวง ที่ซึ่งประชาชนสามารถเรียนรู้วิธีการ ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อการควบคุมการเกษตรอย่างยั่งยืนผ่านการใช้

<sup>54</sup> Geoffrey Lamberton, "Sustainable sufficiency: an internally consistent version of sustainability," *Sustainable Development* 13, 1 (February 2005) : 53–68.

และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ กรณีที่สองเป็นการแสดงให้เห็นถึงชุมชนที่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการใช้ในการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่ความเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จาก 2 กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในหลายๆ ที่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวอย่างของการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนที่นำไปสู่ความสำเร็จ จากกรอบแนวคิดและกระบวนการของการพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและธรรมชาติ การศึกษาครั้งนี้เป็นการเรียนรู้บทเรียนจากการพัฒนาระดับชุมชนเพื่อปรับไปสู่ระดับประเทศและระดับโลก บทเรียนที่เกิดขึ้นรวมทั้งความรู้ในการบริหารชุมชนที่มุ่งสู่ชุมชนเข้มแข็งในแนวทางที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง<sup>55</sup>

### สรุป

การจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่ต้องการการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกร่วมอยู่กับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวล้วนเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถดำเนินการได้ใน 5 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา ดังนั้น การศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จึงนับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาหากได้มีการนำหลักปรัชญาไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งแก่นแท้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็คือวิถีชีวิตของคนไทย การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคนไทย สังคมและประเทศไทยให้มีเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมั่นคงได้ในสังคมโลก

<sup>55</sup>Suthawan Sathirathai and Priyanut Piboolsravut, Sufficiency Economy and a Healthy Community, 3rd ed. (Bangkok : IUCN World Conservation Congress,2004), 35.

### บทที่ 3

#### การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 2) เพื่อทราบแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเป็นผู้ตอบข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ตามแนวนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

#### ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

**ขั้นตอนที่ 1** การจัดเตรียมโครงการวิจัย ตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรค นิยามปัญหา ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติวารสาร บทความ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดทำสารนิพนธ์โดยขอคำแนะนำและความเห็นในการจัดทำโครงร่างงานวิจัย ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอขออนุมัติหัวข้อการค้นคว้าอิสระ

**ขั้นตอนที่ 2** การดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิด เพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากหน่วยวิเคราะห์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบคำถามจากแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านที่ศึกษาแล้วพบว่ามีค่าคะแนนต่ำสุด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบที่ได้รับ

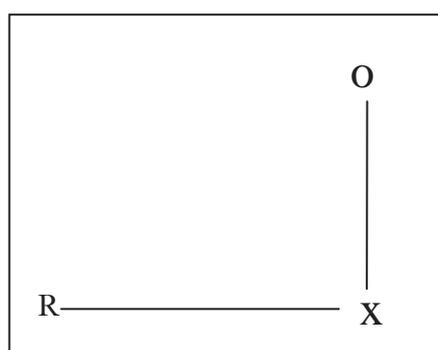
**ขั้นตอนที่ 3** การรายงานผลการวิจัย โดยการจัดทำรายงานการวิจัยเสนอและเขียนสรุปต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมงานการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมงานการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ เสนอขอสอบผลการค้นคว้าอิสระปรับปรุงแก้ไขจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติสำเร็จการศึกษา

### ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

#### แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้แผนแบบงานวิจัยลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non - experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนแบบ (diagram) ได้ดังนี้



เมื่อ	R	หมายถึง	ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

## ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 124 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามสัดส่วนจำนวนสถานศึกษาของอำเภอต่างๆ ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ตามตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน<sup>56</sup> (Krejcie & Morgan) จำนวน 97 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 124 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนดังรายละเอียดจำนวนสถานศึกษาและจำนวนผู้ให้ข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และจำนวนผู้ให้ข้อมูล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2					
กลุ่มประชากร(สถานศึกษา)			ผู้ให้ข้อมูล		
อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง	ผู้บริหาร	ครู	รวม
นครชัยศรี	33	27	27	27	54
บางเลน	49	37	37	37	74
สามพราน	34	26	26	26	52
พุทธมณฑล	8	7	7	7	14
รวม	124	97	97	97	194

<sup>56</sup>Krejcie and Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement 19 (1970) : 608, กล่าวถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540), 30.

## ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุตัว ตำแหน่งหน้าที่ อาชวราชการ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน และประสบการณ์ทำงาน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ตามแบบประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบองค์รวมการจัดการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ประกอบด้วย
  - 1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านนโยบาย มีการกำหนดนโยบายน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี องค์ประกอบด้านวิชาการ มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน องค์ประกอบด้านงบประมาณ มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ประกอบด้านการบริหารทั่วไป มีการบริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบการมีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น องค์ประกอบการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน องค์ประกอบด้านการจัดหาและใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน องค์ประกอบการจัดกิจกรรมนักเรียน และองค์ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์
  - 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ประกอบการติดตามและขยายผลการดำเนินการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบสถานศึกษามีคุณลักษณะของความพอเพียง องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของความพอเพียง องค์ประกอบบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ประกอบผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทุกด้าน

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

### 1. แบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นตามแนวทางการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา แบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ อายุราชการ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา และการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ไคเกอ์ท (Likert's five rating scale) กำหนดค่าคะแนนให้สอดคล้องกับแบบประเมินตนเอง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้วิจัย กำหนด ค่าคะแนนการขับเคลื่อนของแต่ละระดับไว้ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

## 2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สนทนาเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในด้านที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีคำตอบ และผู้วิจัยได้วิเคราะห์แล้วพบว่ามีความเหมาะสมเจี้ยนน้อยที่สุด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบที่ได้รับ (content analysis)

### การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแบบประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ประกอบการค้นคว้าเอกสาร หลักฐาน วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ เพื่อนำผลจากการศึกษามาสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

2. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และตรวจสอบโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้กลับมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรง (reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)<sup>57</sup> ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.993

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

---

<sup>57</sup> Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3<sup>rd</sup> ed. (New York :Harper& Row Publishing, 1974), 16.

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมเขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังนี้

1. ตรวจสอบและเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อรวบรวมคะแนน
2. ลงรหัสข้อมูล กำหนดค่าสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
4. รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบที่ได้รับ (content analysis)

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย อายุตัว ตำแหน่งหน้าที่ อาชีพราชการ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาและการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมเขต 2 ใช้ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)<sup>58</sup> มีรายละเอียดดังนี้

---

<sup>58</sup> John W. Best, Research in Education (New Jersey: Prentice Hall Inc., 1970), 190.

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด  
 ค่าเฉลี่ย 1.50 -2.49 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย  
 ค่าเฉลี่ย 2.50 -3.49 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง  
 ค่าเฉลี่ย 3.50 -4.49 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก  
 ค่าเฉลี่ย 4.50 -5.00 หมายถึง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

### สรุป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 2) แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 97 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 194 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1)แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา, ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน, ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา และ 2)การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดของคำตอบจากข้อ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) คำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

## บทที่ 4

### การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามที่ส่งถึงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 โรงเรียน ได้รับกลับคืนมา 90 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.78 และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของสถานศึกษา จำนวน 8 ท่าน มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

ตอนที่ 3 แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

#### ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 180 คน พิจารณาลักษณะ เพศ อายุตัว ตำแหน่งหน้าที่ อายุราชการ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	81	45.00
หญิง	99	55.00
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>
2. อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	4	2.22
31 - 35 ปี	4	2.22
36 - 40 ปี	5	2.78
41 - 45 ปี	15	8.33
46 - 50 ปี	55	30.56
51 - 60 ปี	97	53.89
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	109	60.55
ปริญญาโท	70	38.90
ปริญญาเอก	1	0.55
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ครู คศ. 1 หรือต่ำกว่า	8	4.45
ครู คศ. 2	51	28.33
ครู คศ. 3	31	17.22
ผอ.ชำนาญการ	31	17.22
ผอ.ชำนาญการพิเศษ	58	32.22
ผอ.เชี่ยวชาญ	1	0.56
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. สถานศึกษาเปิดสอนในระดับ		
อนุบาล-ประถมศึกษา	74	82.22
อนุบาล-ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา (ขยายโอกาส)	16	17.78
<b>รวม</b>	<b>90</b>	<b>100</b>
6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา, ครู		
น้อยกว่า 5 ปี		
5 - 10 ปี	16	8.89
11 - 15 ปี	21	11.67
16 ปีขึ้นไป	29	16.11
	114	63.33
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>
7. ระดับการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		
มาก	117	65.00
น้อย	44	24.44
ไม่แน่ใจ	19	10.56
<b>รวม</b>	<b>180</b>	<b>100</b>
8. ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา		
โทรทัศน์	154	85.56
วิทยุ	72	40.00
หนังสือพิมพ์รายวัน	127	70.56
วารสาร/ นิตยสาร	105	58.33
รับฟังการอภิปราย	83	43.68
เมื่อมีนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินการ	116	64.44
เข้าร่วมการอบรม/สัมมนาเฉพาะตามที่ได้รับมอบหมาย	121	67.22

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
เข้าร่วมอบรม/สัมมนาด้วยความสนใจของตนเอง	66	36.67
รับรู้จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	80	44.44
อื่นๆ	2	1.11

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวม เป็นเพศชาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 เพศหญิง จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 55 อายุระหว่าง 51-60 ปี มีมากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.89 รองลงมา อายุระหว่าง 46-50 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.37 และสุดท้ายมีจำนวนเท่ากัน 2 กลุ่มคือกลุ่มอายุ 31-35 ปี และต่ำกว่า 31 ปี มีจำนวนกลุ่มละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี จำนวน 109 คน คิดเป็น ร้อยละ 60.55 รองลงมาปริญญาโท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 และสุดท้ายปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55 สำหรับตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็น ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ มากที่สุด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 32.22 รองลงมาคือครู คศ.2 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 28.33 และสุดท้ายคือ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56 สถานศึกษาเปิดสอนในระดับอนุบาล-ประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 74 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 82.22 รองลงมาคือระดับอนุบาล-ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา(ขยายโอกาส) จำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.78 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งครูปฏิบัติการสอน/ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง 16 ปีขึ้นไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมา 11-15 ปี จำนวน 29 คน คิด เป็น ร้อยละ 16.11 และสุดท้ายน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 ส่วนเรื่องการรับทราบ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ส่วนใหญ่ทราบข้อมูล เกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในระดับมาก จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อย ละ 65 รองลงมา ระดับน้อย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 และสุดท้ายคือ ไม่แน่ใจ 19 คน คิด เป็นร้อยละ 10.56 สำหรับช่องทางการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ส่วนใหญ่รับทราบจากโทรทัศน์มากที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อย ละ 85.56 รองลงมาทราบจากหนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 70.56 และรับรู้ จากสื่ออื่นๆ มีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.11

ตอนที่ 2 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การวิเคราะห์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อทราบถึงระดับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากคำตอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามขอบเขตของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่ได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็น  
กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีต่อการขับเคลื่อนปรัชญา  
เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม

( n = 90 )

ข้อ	การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.65	0.80	มาก
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	3.42	0.76	ปานกลาง
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.63	0.80	มาก
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.58	0.80	มาก
5	ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา	3.71	0.87	มาก
	<b>รวมเฉลี่ย</b>	<b>3.59</b>	<b>0.80</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ 4 พบว่าความคิดเห็นของสถานศึกษาโดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษา  
ต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ระดับ  
ปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์/ภาพสำเร็จของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย  
ร้อยละ 3.71 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.65 และด้านที่มี  
ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.42

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นรายองค์ประกอบ

( n = 90 )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่า ระดับ
1	มีนโยบายน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อน ในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงาน ประจำปี	3.68	0.84	มาก
2	ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนใน สถานศึกษา	3.71	0.79	มาก
3	ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติ งานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ขับเคลื่อนในสถานศึกษา	3.57	0.81	มาก
4	นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	3.57	0.80	มาก
5	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการ บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.71	0.87	มาก
6	ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การ เรียนการสอน	3.70	0.86	มาก
7	ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน การสอน	3.63	0.81	มาก
8	นำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.58	0.80	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

( n = 90 )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่า ระดับ
9	มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.65	0.82	มาก
10	ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.69	0.76	มาก
11	ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.62	0.76	มาก
12	นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.68	0.72	มาก
13	บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	0.74	มาก
14	ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง	3.63	0.77	มาก
	รวม	3.65	0.80	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.65$ , S.D. = 0.8) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สถานศึกษาดำเนินการตามนโยบาย มีแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.71$ , S.D. = 0.79) และมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ( $\bar{X} = 3.71$ , S.D. = 0.87) รองลงมาคือการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและการบริหารอาคารสถานที่การจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.7$ , S.D. = 0.74) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปี ( $\bar{X} = 3.57$ , S.D. = 0.81) และการนำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.57$  S.D 0.8)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รายองค์ประกอบ

( n = 90 )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
1	มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น	3.53	0.74	มาก
2	มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียน	3.39	0.71	ปานกลาง
3	มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.28	0.83	ปานกลาง
4	มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น	3.51	0.74	มาก
5	แผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีคุณภาพ	3.38	0.68	ปานกลาง
6	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ	3.57	0.81	มาก
7	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.51	0.82	มาก
8	จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน	3.38	0.73	ปานกลาง
9	จัดทำพัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.38	0.76	ปานกลาง
10	ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	3.59	0.82	มาก
11	จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.38	0.74	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

( n = 90 )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
12	ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.39	0.77	ปานกลาง
13	รายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัด กิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	3.38	0.76	ปานกลาง
14	จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของ นักเรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้	3.27	0.77	ปานกลาง
	รวม	3.42	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อการขับเคลื่อนปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.42$ , S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีเพียง 5 ใน 14 องค์ประกอบที่มีค่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริมการ เป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน ( $\bar{X} = 3.59$ , S.D. = 0.82) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ( $\bar{X} = 3.57$ , S.D. = 0.81) มีหน่วยการ เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น ( $\bar{X} = 3.53$ , S.D. = 0.74) มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น ( $\bar{X} = 3.51$ , S.D. = 0.74) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.51$ , S.D. = 0.82) องค์ประกอบนอกนั้นมียังค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ( $\bar{X} = 3.27$ , S.D. = 0.77)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นรายองค์ประกอบ

(n = 90)

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
1	มีแผนงาน/โครงการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.68	0.83	มาก
2	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.59	0.75	มาก
3	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา/พัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.75	0.78	มาก
4	ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.71	0.78	มาก
5	นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.58	0.72	มาก
6	มีแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง	3.60	0.82	มาก
7	จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.79	0.91	มาก
8	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.69	0.81	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 90)

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
9	มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.68	0.82	มาก
10	ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.54	0.79	มาก
11	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.60	0.77	มาก
12	มีแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.73	0.78	มาก
13	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือ สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.51	0.81	มาก
14	ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.51	0.78	มาก
15	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.55	0.83	มาก
	<b>รวม</b>	<b>3.63</b>	<b>0.80</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.63$ , S.D. = 0.8) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.79$ , S.D. = 0.91) รองลงมาคือการมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา/พัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.75$ , S.D. = 0.78) อยู่ในระดับมากและสุดท้าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชนด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.51$ , S.D. = 0.81 ) และการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.51$ , S.D. = 0.78 )

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นรายองค์ประกอบ (n = 90)

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
1	มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.56	0.79	มาก
2	จัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่	3.59	0.83	มาก
3	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ	3.74	0.86	มาก
4	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติการงานหน้าที่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา	3.64	0.83	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 90)

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
5	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม พัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.57	0.73	มาก
6	นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.49	0.80	มาก
7	ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่ ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.49	0.76	มาก
	รวม	3.58	0.80	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.58, SD = 0.8$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ( $\bar{X} = 3.74, SD = 0.86$ ) รองลงมาคือมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติการงานหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.64, SD = 0.83$ ) และสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.49, SD = 0.8$ ) และขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานหน้าที่ ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.49, SD = 0.76$ )

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับความคิดเห็นของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา รายองค์ประกอบ ( n = 90 คน )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
1	สถานศึกษามีคุณลักษณะแห่งความพอเพียง	3.73	0.77	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะแห่งความพอเพียง	3.84	0.82	มาก
3	บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.77	0.85	มาก
4	บุคลากรจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.76	0.78	มาก
5	บุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสาธารณะประโยชน์	3.78	0.82	มาก
6	บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ	3.78	0.81	มาก
7	บุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรม และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์	3.78	0.79	มาก
8	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา	3.67	0.74	มาก
9	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ	3.52	0.77	มาก
10	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม	3.59	0.80	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 180 )

ข้อ	องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ค่าระดับ
11	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม	3.59	0.78	มาก
12	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม	3.54	0.75	มาก
	<b>รวม</b>	<b>3.70</b>	<b>0.79</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.7$ ,  $SD = 0.79$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะแห่งความพอเพียง ( $\bar{X} = 3.84$ ,  $SD = 0.82$ ) รองลงมาคือการที่บุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสาธารณะประโยชน์ ( $\bar{X} = 3.52$ ,  $SD = 0.82$ ) การที่บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ( $\bar{X} = 3.52$ ,  $SD = 0.81$ ) และการที่บุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรม และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์ ( $\bar{X} = 3.78$ ,  $SD = 0.79$ ) และสุดท้ายคือผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ ( $\bar{X} = 3.52$ ,  $SD = 0.77$ )

ตอนที่ 3 แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 8 ท่าน โดยการนำประเด็นขององค์ประกอบในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในด้านที่มีคะแนนการขับเคลื่อนเฉลี่ยต่ำและมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง มาเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการขับเคลื่อน 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) องค์ประกอบที่มีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น 2) องค์ประกอบที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน 3) องค์ประกอบด้านการจัดหาและใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื้อหาสรุปเป็นแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีดังนี้

#### 2.1 องค์ประกอบที่มีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น

2.1.1 เรื่องการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียน แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญโดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำปฏิทินการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน กำหนดผู้ทำการนิเทศและเครื่องมือนิเทศที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องทำให้ครูและบุคลากรทุกคนให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการนิเทศนำผลการนิเทศมาพิจารณาปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.1.2 เรื่องการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา/วิเคราะห์/วิจัยผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสภาพของปัญหา/ปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งทางบวกทางลบต่อการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา/ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น นำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปัญหา/ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและเผยแพร่หน่วยการเรียนรู้ที่ พัฒนาเป็นแบบอย่างแก่ครูทั้งใน/นอกสถานศึกษา

#### 2.2 องค์ประกอบที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

2.2.1 เรื่องแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีคุณภาพ แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูสามารถ

จัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้อย่างมีคุณภาพด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นประจำทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม ส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ ประชุมสัมมนาภายในกลุ่ม โรงเรียนควรจัดอบรมการเขียนแผนการสอนที่มีรูปแบบถูกต้อง ครบถ้วนตามมาตรฐานและสามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและครบถ้วน ได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 องค์ประกอบด้านการจัดหาและใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 เรื่องจัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนควรวางมาตรการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอและสอดคล้องกับหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อใช้เอง ใช้วัสดุที่มีและหาง่ายในท้องถิ่นมาใช้จัดทำสื่อ โรงเรียนต้องส่งเสริม สนับสนุนจัดอบรมหรือส่งครูไปศึกษาดูงานเรื่องนวัตกรรมการผลิตการใช้สื่อ และเผยแพร่ทั้งในและนอกสถานศึกษา

2.3.2 เรื่องจัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน คือ สถานศึกษาต้องสนับสนุนให้มีการสำรวจ จัดทำและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เช่น อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สาธารณูปโภคประเภทน้ำประปา-ไฟฟ้า-โทรศัพท์ งบประมาณการเงินการบัญชี บูรณาการลงสู่การเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1 เรื่องจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูรู้และเข้าใจในเรื่องการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประเมินอย่างหลากหลายทั้งการประเมินตนเอง เพื่อนครูและผู้ปกครอง นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2 เรื่องใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนต้องให้การฝึกอบรมครู ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้และสามารถใช้เครื่องมือวัด

และประเมินผลอย่างหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำผลที่ได้รับจากการวัดและประเมินผลมาใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พอเพียงได้อย่างเหมาะสม

2.4.3 เรื่องรายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน คือ โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียน มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอในการรายงานผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ และขอความร่วมมือทุกฝ่ายนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.4 เรื่องจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของนักเรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ แนวทางการขับเคลื่อน คือ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถเป็นตัวแทนของโรงเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมระดับองค์กร สมาคม ชมรม เพื่อให้ได้แสดงวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ นำเสนอผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดทำเป็นแผนการเรียนรู้มาเผยแพร่ แล้วขยายผลไปสู่ชุมชนภายนอก โดยใช้กระบวนการนิเทศเป็นสำคัญ

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 2) แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 โรงเรียน ได้รับคำตอบกลับคืนมา 90 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์การประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5 ด้าน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านที่ศึกษาแล้วพบว่ามีความจำเป็นการขับเคลื่อนเฉลี่ยน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

### สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ มีข้อค้นพบสรุปได้ดังนี้

1. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่า ภาพรวมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ที่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า มีการขับเคลื่อนอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพสำเร็จของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ และการขับเคลื่อน

เคลื่อนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและมีระดับการขับเคลื่อนปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีดังนี้

2.1 สถานศึกษากำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำปฏิทินการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น กำหนดเครื่องมือและผู้นิเทศที่ชัดเจน นำผลการนิเทศมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัยผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น และปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งทางบวกทางลบต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา/ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น และเผยแพร่หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาให้เป็นแบบอย่างแก่ครูทั้งใน/นอกสถานศึกษา

2.2 สถานศึกษาจัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นประจำทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มสาระต่าง ๆ จัดประชุมสัมมนาการเขียนแผนการสอนที่มีรูปแบบถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐานและสามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนอย่างมีคุณภาพทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 สถานศึกษาวางมาตรการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อใช้เองด้วยวัสดุที่มีและหาได้ในท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาดูงานเรื่องนวัตกรรมการผลิตและการใช้สื่อ ส่งเสริมการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ สาธารณูปโภคต่างๆ งบประมาณการเงินการบัญชี เป็นต้น

2.4 สถานศึกษากำหนดให้การวัดและประเมินผลเป็นนโยบายสำคัญ มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานผลการประเมินให้ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูรู้และเข้าใจสามารถจัดทำและใช้เครื่องมือวัด และประเมินผลตามสภาพจริงอย่างหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประเมินทั้งตนเอง เพื่อนครูและผู้ปกครอง และนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

## การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จากผลการวิจัยที่พบว่า โดยภาพรวมมีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งต่างจากสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้ง สมมติฐานไว้ว่าการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการ คือ 1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปฏิบัติงานสนองนโยบายหน่วยงานบังคับบัญชาคือกระทรวงศึกษาธิการ 2) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สมัครงใจน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเพราะเห็นความสำคัญและตระหนักในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะสามารถใช้แก้ปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศได้ กล่าวคือ ที่ว่าสถานศึกษาปฏิบัติตามสนองนโยบายหน่วยงานบังคับบัญชานั้น เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาทุกแห่งบริหารจัดการให้เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น สถานศึกษาบางแห่งซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้บังคับบัญชาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามนโยบาย ประการที่สองที่ว่าสถานศึกษาสมัครงใจนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นั้นอาจเป็นเพราะสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและตระหนักในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทยเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่ชาวไทยประสบอยู่ ดังนั้น สถานศึกษาโดยผู้บริหารและครูจึงนำหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีวิถีชีวิต มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กาญจนา สร้างเอี่ยม ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ การนำไปใช้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากจากการดูโทรทัศน์ โดยเริ่มรู้จักมาประมาณ 1-2 ปี ก่อนเฉลิมฉลองครองราชย์ 60 ปี และครูรับรู้ว่ามีความรู้ ความเข้าใจในระดับดีมาก เนื่องจากชื่นชอบและยอมรับในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และข้าราชการครูเกือบทั้งหมดนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยยึดหลักในการดำเนินชีวิตและทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคม และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง เพราะทำให้สังคมมีความสุขและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย

2. แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีสาระสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

### 2.1 องค์ประกอบการมีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้โรงเรียนพัฒนาการขับเคลื่อนด้านการนิเทศ โดยการกำหนดผู้ นิเทศและเครื่องมือนิเทศที่ชัดเจน นำผลการนิเทศมาพิจารณาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ศึกษาสภาพของปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งทางบวกทางลบต่อการจัดการเรียนการสอน เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและสนับสนุนให้ครูได้นำข้อเสนอแนะมาแก้ไขพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เผยแพร่หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ครูทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าการจะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระวิชาได้นั้น ครูและผู้บริหารต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมทางวิชาการด้วยความเข้าใจในงานและความเข้าใจซึ่งกันและกัน มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายเดียวกัน สิ่งที่จะบันดาลให้ภาพลักษณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ คือการนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กวิน(Gwynn) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า 1) เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดียิ่งขึ้น 2) ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 3) ช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกสื่อการสอน 4) ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงสื่อการสอน 5) ช่วยสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครูโดยการนำเอาความสามารถพิเศษของครูแต่ละคนมาช่วยเหลือครูคนอื่น ๆ 6) ช่วยเหลือครูในการประเมินผลการเรียน 7) ช่วยกระตุ้นครูให้รู้จักการประเมินผลการทำงานและความก้าวหน้าของตนเอง 8) ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จ มีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน 9) ช่วยกระตุ้นให้ครูร่วมมือกันปรับปรุงหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม 10) เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ชุมชน

## 2.2 องค์ประกอบการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้โรงเรียนพัฒนาการขับเคลื่อนโดยส่งเสริมครูให้มีความรู้ความสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นประจำทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม จัดอบรมการเขียนแผนการสอนที่มีรูปแบบถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐานและสามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและครบถ้วนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าการจะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนได้นั้น โรงเรียนจะต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้ความรู้กับครูในทุก ๆ ด้าน ปลูกจิตสำนึกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นประจำทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม เพื่อให้ครูตระหนักและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนางานให้สำเร็จที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่า ภารกิจการจัดการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยบุคลากรครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542ค:50) ดังนี้ 1) ปลูกจิตสำนึกเป็นการปลูกเร้าให้เกิดศรัทธา ความทะยานอยากและมีแนวคิดที่ตรงกัน ที่จะดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง 2) ฝึกปฏิบัติการเป็นการลงมือปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยการคิดวิเคราะห์สภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา วางแผนร่วมกันและลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาและพร้อมที่จะขยายผลเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป 3) ประสานเครือข่าย เป็นการสร้างเครือข่ายแห่งการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและเชื่อมโยงครอบคลุมในทุกองค์กรแห่งการเรียนรู้ 4) ขยายผลงาน เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผลแห่งการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้แพร่กระจายไปสู่สังคมในทุกระดับและได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องพัฒนาบุคลากรไว้คือ คุณลักษณะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจ แนวคิดสำคัญในการดำเนินงาน แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและแนวทางการกระตุ้นการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดใหม่ ๆ ที่ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งการพัฒนาสมองให้สมดุล การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาอารมณ์และพหุปัญญา การเรียนรู้แบบบูรณาการ

## 2.3 องค์ประกอบด้านการจัดหาและใช้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้โรงเรียนพัฒนาการขับเคลื่อนโดยวางมาตรการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพพออยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อใช้เอง ใช้วัสดุที่มีและหาง่ายในท้องถิ่นมาใช้จัดทำสื่อ โดยจัดอบรมหรือส่งครูไปศึกษาดูงานเรื่องนวัตกรรมการผลิตการใช้สื่อและเผยแพร่ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้านแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูสำรวจ

จัดทำและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เช่น อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สาธารณูปโภคประเภทน้ำประปา-ไฟฟ้า-โทรศัพท์ งบประมาณการเงินการบัญชี บุคลากร ลงสู่การเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าการจะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถจัดหาและใช้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น โรงเรียนจะต้องพัฒนาครู ให้ความรู้กับครูในเรื่องการจัดทำและใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาจัดทำและใช้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรนี้สอดคล้องกับ สฤทธิเดช สุนทรระกูล (2552) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอจะสามารถทำให้เกิดงานที่มีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพเท่านั้น ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งมีความต้องการแตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงและความทันสมัยของเทคโนโลยีด้วย ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษาเพราะงานทุกชนิดของโรงเรียนจะดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน จะต้องพยายามหาทางให้ครูได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

#### 2.4 องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้โรงเรียนพัฒนาการขับเคลื่อนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถและเข้าใจในเรื่องการจัดทำและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการประเมินอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพัฒนาครู ให้ความรู้กับครูด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงานทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาจัดทำและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่า การพัฒนาครูเป็นการดำเนินงานที่เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางเป็นประโยชน์ต่อการทำงานสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ยูวดี ศรีธรรมรัฐ (2541) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรช่วยให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น มีการติดต่อประสานงานที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อได้รับความรู้จากโครงการพัฒนาบุคลากรแล้วก็สามารถยอมที่

จะเอาความรู้แก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน การรายงานผลการประเมินให้ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อขอความร่วมมือพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่กิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียน มีการนิเทศกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าคุณค่าสำคัญที่จะปฏิบัติภารกิจหลักเหล่านี้ให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดีคือครู ครูซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความรู้ความคิดความสามารถและเจตคติต่อวิชาชีพ โรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ให้ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันก็ต้องเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูทุกคนสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยให้สิ่งที่กล่าวมาเป็นจริงได้คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศว่าการนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการรวมพลังครูและพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของหลักสูตรยิ่งขึ้น และเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจมีขวัญกำลังใจดี เมื่อความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานจนถึงขั้นเกิดความภาคภูมิใจแล้ว ก็จะปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอจนเป็นนิสัยทำให้เกิดการพัฒนาที่ถาวร

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

#### ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาทุกท่าน มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นแบบอย่างกับชุมชนได้

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่คุณวิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ได้แพร่หลายออกไป และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับปรัชญาประชาธิปไตย
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

## บรรณานุกรม

### ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- \_\_\_\_\_ . จุดประกายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ , 2542 .
- \_\_\_\_\_ . แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา . กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ , 2550.
- \_\_\_\_\_ . แบบใบสมัครเข้ารับการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/files/Sathan%20Sueksa%202552/Sophotho.doc>
- \_\_\_\_\_ . แบบประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัด สพฐ./ สช./ อปท./ กทม./ ดชด. สถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/> .
- \_\_\_\_\_ . ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง "สถานศึกษาพอเพียง 2552" [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [http://www.kroobannok.com/news\\_file/p23971362203.pdf](http://www.kroobannok.com/news_file/p23971362203.pdf)
- \_\_\_\_\_ . ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาลงข้อมูล การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/sufficiency/newsite/>
- \_\_\_\_\_ . ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ.2550 - 2554). กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550.

กฤษ อุดตมะเวทิน. "การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ชุมพร." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมืองสาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

กฤษณพงศ์ วิมลศิลป์. "เศรษฐกิจพอเพียงกับการก่อรูปนโยบายทางแนวความคิด ความมั่นคงของ มนุษย์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์." วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

กันตยา มานะกุล. "การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้าน จอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย." วิทยานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

กาญจนา สร้างเอี่ยม. "การรับรู้ การนำไปใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 อำเภอปากเกร็ด." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

กิตติศักดิ์ อุ่นเสรี. "นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขา ถนนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)." วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองจุฬาลงกรณ์, 2550.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท. ,2548.

จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://72.14.253.104/search> 2549

\_\_\_\_\_. "เศรษฐกิจพอเพียง." วารสารเศรษฐกิจและสังคม 42, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2548) : 41-47.

ชิตาภรณ์. "การปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25510.

ทองอินทร์ วงศ์โสธร. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารหน่วยที่ 3. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

- ทัศนีย์ รอดโณม. "แนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- เทวิล ศรีสองเมืองสุข. "พัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน." วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- นิคม กกขุนทด. "การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง 2550." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550.
- แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://gotoknow.org/blog/thecityedu/159148>
- ปิ๋ว โมรราราชกูร์. "การขยายกรอบการถกเถียงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง : การศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวคิดทางเลือกการพัฒนาในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม: แนวพลิกพื้น เศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2542.
- ปริญญา ชนะวาทิ. "การศึกษาการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในภาคเหนือ." วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ สาขาวิชาศิลปศึกษา, 2551.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2549.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก [www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- พัชรินทร์ รุจิรานุกูล. "การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

- ยุวดี ศรีธรรมรัฐ. การบริหารงานบุคคลด้านรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย  
ธรรมศาสตร์, 2541.
- วนิภา นิลพงษ์. "มุมมองครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานศึกษาพอเพียง." พพ.839 หนังสือเพื่อความ  
พอเพียงของชีวิต. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2553.
- วีระ เมืองช้าง. "รายงานวิจัยประเมินผลโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เขตการศึกษา ปิงบประมาณ  
2546." รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนวิจัย กรมวิชาการและสำนักงานปลัดกระทรวง  
ศึกษาธิการ, 2546.
- เศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.nesdb.go.th/  
SufficiencyEcon/main](http://www.nesdb.go.th/SufficiencyEcon/main).
- \_\_\_\_\_. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.pantown.com/group.php?display=  
content&id=43359&name=content3&area=3](http://www.pantown.com/group.php?display=content&id=43359&name=content3&area=3)
- สถาบันพระปกเกล้า. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์  
คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551.
- สฤกษ์เดช สุนทระกุล. " การพัฒนาบุคลากรครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนใน  
เครือข่ายอัครสังฆมณฑลฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร." การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตร  
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย  
ศิลปากร, 2552.
- สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ  
[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.watchari.com/  
board/index.php?topic=1593.msg7100](http://www.watchari.com/board/index.php?topic=1593.msg7100)
- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. "ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา  
สมาชิกเสถียรธรรมสถาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิต  
พัฒนบริหารศาสตร์, 2547.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. ประวัติที่ตั้งสำนักงาน [ออนไลน์].  
เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.npt2.obec.go.th/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1. คู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม. ปทุมธานี : กลุ่มนิเทศ  
ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1,  
2548.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การนิเทศการศึกษา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุ  
สภาลาดพร้าว, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. "ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2552." กันยายน 2551.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ออนไลน์. เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2553. เข้าถึงได้จาก [www.sufficiencyeconomy.org](http://www.sufficiencyeconomy.org)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ประกาศเกียรติคุณพระมหากษัตริย์ นักพัฒนาของโลก : ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2550.

สุชีรา วิบูลย์สุ. "บทบาทของภาคีหุ้นส่วนในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

สุทธาทิพย์ พิศลลาด. " การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง." วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาสาขาวิชา วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

สุเมธ ตันติเวชกุล. "การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ" ในวันพัฒนา 2542. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน, 2542.

สุรีพร เอี้ยวถาวร. "การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี." การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

### ภาษาต่างประเทศ

- Katz, Daniel and Robert L. Kahn. the Social Psychology of Organizations. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons, 1978.
- Lamberton, Geoffrey . "Sustainable sufficiency: an internally consistent version of sustainability." Sustainable Development 13, 1 (February 2005) : 53-68.
- Best, John W. Research in Education. New Jersey: Prentice Hall Inc., 1970.
- Krejcie, and Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." Educational and Psychological Measurement 19 (1970) : 608.
- Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper& Row Publishing, 1974.
- Calkins, Peter. "Sufficiency Economy Matrices: Multi-Period Optimization for Local Development Planners." Journal of Economics and Management 5, 2 (2009) : 305-332.
- Hong, Philip Young P., Vamadu A. Sheriff, and Sandra R. Naeger. "A Bottom-up Definition of Self-sufficiency Voices from Low-income Jobseekers." Qualitative Social Work 8, 3 (September 2009) : 357-376.
- Minor J. Gwynn. Theory and Practice of Supervision. New York : Dodd Mead & Company, 1974.
- Sathirathai, Suthawan and Priyanut Piboolsravut. Sufficiency Economy and a Healthy Community. 3rd ed. Bangkok : IUCN World Conservation Congress, 2004.
- United Nations Development Program. Thailand Human Development Report 2007 : Sufficiency Economy and Human Development. Thailand : n.p. , 2007.
- Stahel, W.R. "Sufficiency strategies for a sustainable and competitive economy reversed and inversed incentives." Environmentally Conscious Design and Inverse Manufacturing 25 (2001) : 583 - 589.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

และรายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2/0๖4



ภาควิชาการบริหารการศึกษา  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร  
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

19 มกราคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ธีระพงษ์ ศรีโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายกำธร ทาเวียง รหัสนักศึกษา 49252402 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา  
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร  
ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัด  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2” ในการนี้ภาควิชา การบริหารการศึกษา ใ้ขอความ  
อนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์  
ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รัมย์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

### รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ดร.ธีรพงษ์ ศรีโพธิ์

ตำแหน่ง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

ที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2. ดร.มณฑกาญจน์ ทองใย

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

3. ดร.พิเชษฐ ศรีเมฆ

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

ที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

4. นายชัยรัตน์ เผลิมรอด

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ที่ทำงาน โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

5. ดร.สุจิตรา คงจินดา

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ

ที่ทำงาน อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอตกลงเครื่องมือ

และรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ทดลองเครื่องมือ



ที่ ศธ 0520.203.2 / 289

ภาควิชาการบริหารการศึกษา  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร  
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 มิถุนายน 2553

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลำพญา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายกำธร ทาเวียง รหัสนักศึกษา 49252402 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้ นายกำธร ทาเวียง ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ทดลองเครื่องมือ  
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษานครปฐมเขต 1

ที่	โรงเรียน
1	โรงเรียนบ้านลำพญา
2	โรงเรียนวัดเกาะวังไทร
3	โรงเรียนวัดหนองดินแดง
4	โรงเรียนวัดทัพหลวง
5	โรงเรียนบ้านหนองปากโลง
6	โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ
7	โรงเรียนบ้านนาสร้าง
8	โรงเรียนวัดบ่อน้ำจืด
9	โรงเรียนบ้านอ้อกระทิง
10	โรงเรียนบ้านคอนทอง
11	โรงเรียนวัดแหลมมะเกลือ
12	โรงเรียนวัดบ้านหลวง
13	โรงเรียนวัดเลาเต่า
14	โรงเรียนบ้านแจงงาม
15	โรงเรียนวัดทุ่งสีหลง

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

และรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ ๒๕๕๐



บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร  
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองมะม่วง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 2 ฉบับ

ด้วย นายกำธร ทาเวียง นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และ ครูผู้สอน โรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการ ทำการค้นคว้าอิสระ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งครูและนักเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ งาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกรู)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

## รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	โรงเรียน	ที่	โรงเรียน
1	โรงเรียนบ้านห้วยพลู	26	โรงเรียนวัดทองไทร
2	โรงเรียนบ้านคลองบางกระจัน	27	โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
3	โรงเรียนวัดลำโรง	28	โรงเรียนวัดศาลวัน
4	โรงเรียนวัดลานตากฟ้า	29	โรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์
5	โรงเรียนวัดกลาง	30	โรงเรียนบุญศรีสวัสดิ์
6	โรงเรียนวัดจิวราย	31	โรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์
7	โรงเรียนวัดพุทธธรรมรังษี	32	โรงเรียนวัดมะเกลือ
8	โรงเรียนวัดกตตาล	33	โรงเรียนบ้านบางเลน
9	โรงเรียนวัดสัมปทวน	34	โรงเรียนบ้านไผ่คอกวัว
10	โรงเรียนวัดศิระทอง	35	โรงเรียนบ้านประคูน้ำพระพิมล
11	โรงเรียนวัดเสถียรรัตนาราม	36	โรงเรียนวัดเกษมสุริย์มนาจ
12	โรงเรียนวัดกลางบางแก้ว	37	โรงเรียนวัดบางไผ่ نارศ
13	โรงเรียนวัดตุ๊กตา	38	โรงเรียนวัดผาสุการาม
14	โรงเรียนวัดประชานาถ	39	โรงเรียนวัดลำพญา
15	โรงเรียนวัดท่าตำหนัก	40	โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม
16	โรงเรียนวัดไทร	41	โรงเรียนวัดนราภิรมย์
17	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	42	โรงเรียนบ้านนราภิรมย์
18	โรงเรียนวัดน้อย	43	โรงเรียนวัดพระมอพิสัย
19	โรงเรียนวัดห้วยตะโก	44	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
20	โรงเรียนวัดละมุด	45	โรงเรียนบ้านคลองนกกระทาทอง
21	โรงเรียนบ้านลานแหลม	46	โรงเรียนวัดบางภาษี
22	โรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม	47	โรงเรียนวัดดอนขอ
23	โรงเรียนบ้านห้วยกรด	48	โรงเรียนวัดลานคา
24	โรงเรียนวัดโคกเขมา	49	โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง
25	โรงเรียนวัดทุ่งน้อย	50	โรงเรียนบ้านไผ่ล้อม

ที่	โรงเรียน
51	โรงเรียนวัดบางปลา
52	โรงเรียนวัดเกาะแรต
53	โรงเรียนตลาดเกาะแรต
54	โรงเรียนวัดสุขวัฒนาราม
55	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 4
56	โรงเรียนวัดรางกำหยาด
57	โรงเรียนตลาดรางกระทุ่ม
58	โรงเรียนบ้านรางกระทุ่ม
59	โรงเรียนบ้านคลองพระมอพิสัย
60	โรงเรียนวัดบางหลวง
61	โรงเรียนวัดบางน้อยใน
62	โรงเรียนวัดราษฎร์สามัคคี
63	โรงเรียนวัดลัญจิวาราม
64	โรงเรียนบ้านหนองมะม่วง
65	โรงเรียนวัดศิลามูล
66	โรงเรียนบ้านไผ่หลวง
67	โรงเรียนวัดบัววัน
68	โรงเรียนตลาดเจริญสุข
69	โรงเรียนวัดโพธิ์
70	โรงเรียนวัดไผ่สามตำลึง
71	โรงเรียนวัดไผ่จรเข้
72	โรงเรียนวัดปริคาราม
73	โรงเรียนบ้านคลองจินดา
74	โรงเรียนบ้านพาดหมอน
75	โรงเรียนวัดวังน้ำขาว

ที่	โรงเรียน
76	โรงเรียนวัดเกษมสุริย์มุนาจ
77	โรงเรียนวัดบางไผ่นารถ
78	โรงเรียนวัดผาสุการาม
79	โรงเรียนวัดลำพญา
80	โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม
81	โรงเรียนบ้านบางเตย
82	โรงเรียนวัดทรงคนอง
83	โรงเรียนบ้านดงเกตุ
84	โรงเรียนบ้านหัวอ่าว
85	โรงเรียนบ้านบางม่วง
86	โรงเรียนวัดเชิงเลน
87	โรงเรียนวัดบางช้างเหนือ
88	โรงเรียนบ้านคลองใหม่
89	โรงเรียนวัดท่าพุด
90	โรงเรียนวัดสรรเพชญ์
91	โรงเรียนวัดเดชาอนุสรณ์
92	โรงเรียนบ้านท่าตลาด
93	โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม
94	โรงเรียนบ้านเพลินวัฒนา
95	โรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่
96	โรงเรียนบ้านบางประแดง
97	โรงเรียนวัดท่าข้าม

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

## แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

### เรื่อง

### การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

#### คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับสถานศึกษาโดย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 ท่าน และครูผู้สอน 1 ท่าน เป็นผู้ตอบ

2. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

3. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์ /ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา

คำตอบจากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในภาพรวมไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นความลับ และเป็นข้อมูลอันมีค่ายิ่งในการนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กำธร ทาเวียง

(นายกำธร ทาเวียง)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย  หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- ชาย  หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 31 ปี  31 – 35 ปี  36 – 40 ปี  
 41 – 45 ปี  45 – 50 ปี  51 – 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี  ปริญญาโท  ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

- ครู คศ.1 หรือต่ำกว่า  ครู คศ. 2  ครู คศ.3  
 ผอ.ชำนาญการ  ผอ.ชำนาญการพิเศษ  ผอ.เชี่ยวชาญ  ผอ.เชี่ยวชาญพิเศษ

5. สถานศึกษาเปิดสอนในระดับ

- อนุบาล  อนุบาล - ประถมศึกษา  
 อนุบาล-ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา(ขยายโอกาส)

6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งครูผู้ปฏิบัติการสอน / ผู้บริหาร

- น้อยกว่า 5 ปี  5 – 10 ปี  11 – 15 ปี  16 ปีขึ้นไป

7. ท่านทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามากน้อยเพียงใด

- มาก  น้อย  ไม่น่าใจ

8. ท่านรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาได้อย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- โทรทัศน์  วิทยู  
 หนังสือพิมพ์รายวัน  วารสาร / นิตยสาร  
 รับฟังการอภิปราย  เมื่อมีนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินการ  
 เข้าร่วมการอบรม/สัมมนาเฉพาะตามที่ได้รับมอบหมาย  
 เข้าร่วมอบรม/สัมมนาด้วยความสนใจของตนเอง  
 รับรู้จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

## ตอนที่ 2 แบบสอบถามการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพการปฏิบัติของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตามสภาพที่ปรากฏจริงในสถานศึกษาของท่าน

ช่องที่ 1 หมายถึง การขับเคลื่อนของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ช่องที่ 2 หมายถึง การขับเคลื่อนของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

ช่องที่ 3 หมายถึง การขับเคลื่อนของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

ช่องที่ 4 หมายถึง การขับเคลื่อนของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

ช่องที่ 5 หมายถึง การขับเคลื่อนของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

### ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	มีนโยบายน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี					
2	ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
3	ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
4	นำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา					
5	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
6	ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
7	ติดตามผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
8	นำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
9	มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
10	ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
11	ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
12	นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
13	บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
14	ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง					

#### ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกระดับชั้น					
2	มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
3	มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4	มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น					
5	แผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีคุณภาพ					
6	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					
7	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
8	จัดหา/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน					

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
9	จัดทำพัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
10	ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมการเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน					
11	จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
12	ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
13	รายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
14	จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของนักเรียน ที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้					

#### ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	มีแผนงาน/โครงการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถ แก้ปัญหา/พัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4	ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
5	นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6	มีแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนให้อยู่อย่างพอเพียง					

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
7	จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
8	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
9	มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทาง ศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
10	ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
11	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
12	มีแผนงาน/โครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
13	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
14	ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
15	นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

#### ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
2	จัดการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่					
3	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ					
4	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา					
5	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6	นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
7	ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

#### ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	สถานศึกษามีคุณลักษณะแห่งความพอเพียง					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะแห่งความพอเพียง					
3	บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4	บุคลากรจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจ อย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
5	บุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสาธารณะประโยชน์					
6	บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ					

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพที่ปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
7	บุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรม และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์					
8	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา					
9	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ					
10	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม					
11	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม					
12	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม					

-----

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาที่ไปขอสัมภาษณ์

## รายนามผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษา

1. นายชัยวัตร แก้วคำหา  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. นายชูศักดิ์ ชาญช่าง  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดลานคา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
3. นายปัญญา บัววิจนา  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดบัวหวั่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
4. นายประทีป ทองงาม  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดไผ่จรเข้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
5. นางสาววิไล วาราชะนนท์  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดบางไผ่นารถ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
6. นายวุฒิสักดิ์ ลิ่มเล็ก  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
7. นายสมร กชศิลา  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนวัดรางกำหยาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
8. นายอนันต์น์ แสงศิลา  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ  
ที่ทำงาน โรงเรียนตลาดเจริญสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

**RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)**

## Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v9.0001	221.83	1892.833	.882	.993
v9.0002	221.87	1895.982	.911	.993
v9.0003	221.90	1901.817	.869	.993
v9.0004	221.90	1896.369	.901	.993
v9.0005	221.73	1882.064	.904	.993
v9.0006	221.73	1892.754	.872	.993
v9.0007	221.87	1896.051	.838	.993
v9.0008	221.93	1901.237	.874	.993
v9.0009	221.93	1894.202	.824	.993
v9.0010	221.90	1898.024	.843	.993
v9.0011	221.97	1900.102	.847	.993
v9.0012	221.83	1897.523	.897	.993
v9.0013	221.87	1905.430	.825	.993
v9.0014	221.77	1902.599	.845	.993
v9.0015	221.83	1933.316	.536	.993
v9.0016	222.00	1930.345	.662	.993
v9.0017	222.00	1923.034	.642	.993
v9.0018	221.83	1935.040	.548	.993
v9.0019	222.00	1928.345	.698	.993
v9.0020	221.77	1903.771	.829	.993

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v9.0021	221.90	1903.817	.804	.993
v9.0022	222.07	1912.133	.859	.993
v9.0023	221.97	1915.344	.805	.993
v9.0024	221.80	1907.683	.807	.993
v9.0025	222.03	1917.275	.775	.993
v9.0026	222.00	1916.345	.701	.993
v9.0027	222.00	1910.276	.832	.993
v9.0028	222.00	1913.517	.833	.993
v9.0029	221.83	1891.799	.862	.993
v9.0030	221.93	1898.271	.873	.993
v9.0031	221.80	1898.855	.886	.993
v9.0032	221.80	1896.372	.880	.993
v9.0033	222.00	1908.966	.851	.993
v9.0034	221.87	1903.982	.806	.993
v9.0035	221.73	1886.064	.860	.993
v9.0036	221.73	1901.168	.874	.993
v9.0037	221.73	1908.409	.863	.993
v9.0038	221.97	1909.137	.850	.993
v9.0039	221.87	1916.878	.794	.993
v9.0040	221.80	1912.510	.780	.993
v9.0041	221.90	1904.300	.798	.993
v9.0042	221.87	1908.395	.784	.993
v9.0043	221.80	1903.131	.794	.993

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v9.0044	221.93	1907.789	.785	.993
v9.0045	221.97	1898.654	.831	.993
v9.0046	221.80	1902.786	.875	.993
v9.0047	221.90	1909.679	.762	.993
v9.0048	221.97	1909.482	.899	.993
v9.0049	221.93	1900.892	.878	.993
v9.0050	221.93	1908.064	.868	.993
v9.0051	221.87	1903.637	.894	.993
v9.0052	221.67	1899.195	.846	.993
v9.0053	221.67	1891.540	.907	.993
v9.0054	221.73	1891.995	.916	.993
v9.0055	221.70	1887.941	.906	.993
v9.0056	221.63	1895.344	.839	.993
v9.0057	221.73	1893.582	.896	.993
v9.0058	221.77	1904.254	.864	.993
v9.0059	221.97	1908.171	.818	.993
v9.0060	221.83	1903.592	.856	.993
v9.0061	221.77	1902.185	.893	.993
v9.0062	221.87	1913.223	.756	.993

## Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 62

Alpha = .993

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายคำธร ทาเวียง
ที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่ 10 ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดเกษตราราม หมู่ 10 ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 73130
<b>ประวัติการศึกษา</b>	
พ.ศ.2507	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนนครชัยศรี(วัดแครายบุรีบำรุง) อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2510	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิวรายนุญมีรังสฤษฎ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2512	จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2518	สมัครสอบวิชาการศึกษาพิเศษมัธยม (พ.ม.)
พ.ศ. 2525	จบหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
พ.ศ. 2549	ศึกษาระดับปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
<b>ประวัติการทำงาน</b>	
พ.ศ. 2514	ครูจัตวา อันดับ 2 โรงเรียนวัดเกษตราราม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2518	ครูตรี ระดับ 2 , ผู้ช่วยครูใหญ่ 2 โรงเรียนวัดเกษตราราม
พ.ศ. 2527	ครูใหญ่โรงเรียนวัดเกษตราราม
พ.ศ. 2529	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดเกษตราราม
พ.ศ. 2546 - ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเกษตราราม